

YENİ KİTAPLAR / NEW BOOKS

TEMMUZ-ARALIK 2011 ARASI TÜRKİYE'DE YAYINLANAN YENİ KİTAPLARDAN SEÇMELER

TEOMAN ALİLİ, *Küresel Irkçılığın Kurbanları* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2011), 112 ss. ISBN 978-975-343-620-5

Bölününce ırk olursun, artık millet değilsindir. Tartışır durursun Arnavutların kökeni mi daha eski, Slavların mı, Türklerin mi, yoksa Kürtlerin mi diye? Elbette asla cevabını bulamazsın. Köprü koyarlar arana; ama köprüyü koymadan önce duvar örerler. Büyük, kalın duvarlar; göremeyesin diye ayrı düştüklerini bir daha. Eskiden tuttuğun takımı tutamazsın mesela çünkü 'öbür tarafta' kalmıştır o takım. 'Öbür tarafın' takımını tutarsan; maazallah, ırkına ihanetle suçlanırsın. Yemeklerini bile izlemeye alırlar. Mesela 'öbür tarafta' kalanlardan birinin lokantasına gidersen yandı gülüm keten helva. Hurma bile yesen, domuz derler yediğine. Taksiye bindiğinde dikiz aynasına bakarsın, işaret ararsın, şoför hangi taraftan diye. Tokat yerisin mesela durup dururken otobüste. Kin biriktirirsin, 'kendi tarafına' geçip sen de 'karşı taraftan' birine tokat atmak için. En önemlisi dostlar, parçalanmaya karşı çıkarsan seni ırkçılıkla suçlar. Oysa mikro milliyetçilikle; ırkçılığı, parçalayanlar yaratırlar.

TUBA AKEKMEKÇİ VE MUAZZEZ PERVAN, *Doğu Anadolu ve Cumhuriyet Bürokrasisi 1939-1951* (İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 2011), 264 ss. ISBN 978-975-333-270-5

Necmeddin Sahir Sılan, milletvekilliği sırasında Doğu'nun engebeli coğrafyasında, çoğunluğu Kürt kökenli halkın yaşadığı bir bölgede, ilgili vali ve jandarma komutanlarından, halkevi yöneticilerinden, maarif müdürlerinden yörenin coğrafi, sosyo-ekonomik ve beşeri durumu ile ilgili ayrıntılı raporlar istemiştir. Bu sayede arşiv değeri büyük bir birikim sağlanmıştır. Sılan'a sunulan raporlarda; vilayet hududu, mülkî taksimatı, doğal koşulları, dağları, ormanları, nehir, dere ve benzeri su kaynakları kaydediliyor. Ardından ulaşım araçları, vilayetin yolları, tarımın ve ticaretin durumu, maden zenginlikleri, pazar ve panayır olanakları, hayvancılığın düzeyi, halk sağlığı, sağlık örgütü, iletişim, eğitim, köy işleri, Köy Kanunu'nun uygulanıp uygulanmadığı, özel idarenin bütçesi ve son olarak da halkın; siyasal eğilimleri, toplumsal ve kültürel değerleri yer alıyor. Birinci el kaynaklara yer verilen bu kitapta, Cumhuriyet'in ilk on yılında, ülkenin beşeri sermayesinin coğrafi bölünmüşlüğü, farklı düzeyleri, eğitim ve sağlık başta olmak üzere Doğu'nun ne denli derin sorunlarla karşı karşıya olduğu görülüyor.

BERNA AKKIYAL VE THIERRY ZARCONI, *İslamda Sır ve Gizli Cemiyetler* (İstanbul: Kabalıcı Yayınevi, 2011), 238 ss. ISBN 978-975-997-186-1

Gizli cemiyetlerin odak noktasında sır vardır. İyi korunan; ama her zaman da ihanete uğrayan bu sır, ne yazık ki araştırmacıların ilgisini pek çekmemiş, gizli cemiyetlere sık sık değinilirken; bu sırların ve onun İslam'daki dinî, felsefî rolü merkezinde yer aldığı sosyolojik anlam ve çeşitli boyutları her nedense hemen hiç sorgulanmamıştır. Bu nedenle, 'sırrı' söylenemez olanı, 'gizlilik'ten, yani ikinci derece, göreceki sırlardan ayırmakta yarar vardır. Zaten birçok Doğulu mason ve bazı sufiler de böyle yapmıştır. Sır ve ona sıkı sıkıya bağlı olan tören usulleri paramasonik cemiyetlere yönelik bu betimleme çalışmasında kısmen belirleyici olmuştur. Bu cemiyetler, iki büyük gruba ayrılır; birinde tören usulleri basitleştirilmiş hat-ta iptal edilmiş, diğerinde ise kendini ötekinde görmeye yönelik yoğun bir okumayla tam tersine iyice zen-

ginleştirilmiştir. Birinci gruba dâhil cemiyetlere 'karbonaromasonik' adını verdik. Buna karşılık ikinci grupta, masonluğun tören usullerinden ve simgesel dilinden içinde tasavvufun ve Müslüman Ahi loncalarının (fütüvvet) simgeselliğini buldukları Hermesçi alametlerinden etkilenen ve hatta büyülenen paramasonik cemiyetler vardır. Onlar 'simge yolu'nu izlerler; çünkü önemli bir yer ayırdıkları 'sırta', yani o 'söylenemez sırta' ancak simge yoluyla geri dönülebilir.

AYHAN AKTAR, *Yorgo Hacıdimetriadis'in Aşkale-Erzurum Günlüğü* (1943) (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 325 ss. ISBN 978-975-050-921-6

Un tüccarı Yorgo Hacıdimetriadis, İkinci Dünya Savaşı yıllarında uygulanmış Varlık Vergisi'nin kurbanlarından birisidir. Varlık Vergisi borcunu ödeyemediği için 22 Mart 1943 tarihinde Haydarpaşa'da trenle Aşkale-Erzurum'daki çalışma kampına yollanmıştır. Erzurumda kaldığı süre boyunca günlük tutan Hacıdimetriadis'in izlenimleri, Varlık Vergisi'nin bugüne kadar çok az bilinen çalışma kampları boyutunu gün yüzüne çıkartmaktadır. Yorgo Hacıdimetriadis, o renkli Türkçesi ile Erzurumdaki ilk gününü şöyle anlatır: "4 Nisan: Pazar olmak münasebeti ile bazı arkadaşlar hamama gittiler. O meyanda [sırada] emir geldi saat birde iş başına hazır olmamız için ve saat birde ikişer kişilik kafile halinde guruba gittik... Pazar olduğundan Erzurum halkı bizi seyre gelmiş ve çokları gülümser ve hakaretli sözlerle alay ediyorlardı. Gurup binasında kazma, kürek ve el arabaları verdiler ve bina yolundaki kar ve sair pislikleri temizlememizi emrettiler. Saat 17.30'a kadar çalıştık. Bina etrafında seyirciler eksik değildi. Çalıştığımız yer, arka sokak, geçitle-temizlikle alakası olmayan tam manası ile mezberelik bir mahal [yer] idi. Öyle ki, havanın çok soğuk olmasına rağmen, kazmanın altından teafunlar [pis kokular] hissediliyor idi." Ayhan Aktar, kitaba Varlık Vergisi uygulamasını yeniden ele aldığı uzun bir yazıyla, dönemin İstanbul Defterdarı Faik Ökte hakkında bir biyografik araştırmayla ve İstanbul'un ticaret hayatında gayrimüslimlerin konumuna ilişkin iki yeni çalışmayla da katkıda bulunuyor. Bunlara ilaveten, kitapta gazeteci Feridun Kandemirin Aşkale izlenimlerinden seçmeler bulunuyor. Ayrıca, Aşkale-Erzurum, Eskişehir-Sivrihisar kamplarına yollanan gayrimüslimlerin isim listeleri ilk kez yayımlanıyor.

AYHAN AKTAR, *İlginç Zamanlar: Taraf Yazılarından Seçmeler, 2008-2011* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 232 ss. ISBN 978-605-105-076-8

"Bazen kendimi hızla giden bir trenin camından dışarıyı seyreden ve gördüğü bazı imajları ancak aklında tutabilen şaşkın bir turist gibi hissediyorum. Bu kadar hızlı toplumsal ve fiziksel değişim yaşamış bir ülkede her şeyin biraz 'eksik kalması' veya eskilerin deyimi ile 'nâtamam' olması kaçınılmazdı. Ben de yazılarımda eksik kalan, üzerinde durulmayan, suskunlukla geçiştirilen veya yeteri kadar tartışılmadığına inandığım meseleler üzerinde kalem oynatmaya karar verdim. Kitaba girmesini istediğim yazıları seçerken yazdıklarımı tekrar okudum. Üslup olarak; bir kısmını biraz duygusal, birkaçını hayli sert, bazılarını eğlendirici ve itiraf etmem gerekir ki çoğunu iğneleyici buldum. Burada 'iğneleyici' sözünden kasıt, memlekette olup bitene biraz isyan eden veya sert bir biçimde eleştiren bir üsluptan bahsediyorum. İsyankâr duruşun veya sürekli itiraz hâlinin biraz da 'zamanın ruhu' ile ilgili olduğunu düşünüyorum. Zamanın ruhu derken, söz kaçınılmaz olarak benim Taraf'taki köşemin 'İlginç Zamanlar' olan başlığına geliyor. Çinliler, bir insanın dünyasının ve çevresinin sürekli alt üst olarak, hayatının allak bullak olmasını istedikleri zaman 'ilginç zamanlarda yaşayın!' diye beddua ederlermiş. Bendeniz, bu bedduanın bizler için de geçerli olduğunu düşünüyorum. İlginç zamanlarda yaşıyor olmanın, çok sık olarak insanda bir taşma veya kabına sığamama duygusu yarattığını çok iyi biliyorum. Çevremdeki yakın arkadaşlarımda da bu tip dalgalanmalar

rı izliyorum. Elinizdeki derlemedeki bazı yazıları bitirdikten sonra inanılmaz bir ferahlık duyduğumu hatırlıyorum. Mübalağa etmek istemem, yazı yazarak çok önemli bir iş yaptığımı da sanmıyorum. İşin sonunda, gazeteye yazılan yazının ömrü en fazla yirmidört saattir. Fakat itiraf etmeliyim, 'küçük köşenizde' yaptığımız itirazın, sizin gibi başka beddualı insanlara ulaşacağını bilmek insana ayrı bir keyif veriyor.”

KAZIM ATEŞ, *Yurttaşlığın Kıtısında Aleviler “Öz Türkler” ve “Heretik Ötekiler”* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2011), 432 ss. ISBN 978-605-573-887-7

Bu çalışma, ulus devlet içinde kurumsallaşan yurttaşlık anlayışının bir eleştirisidir. Diğer bir yandan, yurttaş olmanın; insan ve yurttaş haklarının mümkün kıldığı politik öznelik imkânını reddetmemekle birlikte, modern yurttaşlık anlayışımızı kuran ulusal kimlik inşasının yurttaşlar cemaati içinde nasıl ve neden hiyerarşik, dışlayıcı bir yapı kurduğunu anlama gayreti içindedir. Temel iddiası; yurttaşlar arasında kurulan hiyerarşinin, ulusal kimliğin çizdiği sınırların dışında kalan kolektif grupların dışlanması, bu kimliği kuran hegemonik milliyetçi söylemlerin etno-politik içeriğine bakarak anlaşılabilir. Dolayısıyla, sadece Alevîlerin değil; etnik, dilsel, dinsel herhangi bir topluluğun grup haklarının tanınmamasının nedenlerinin anlaşılması için Türk milliyetçiliği içinde gelişen hegemonik söylemlerin analizi zorunludur. Daha özel olarak Alevî kimliğinin yurttaşlık anlayışı içindeki statüsünün anlaşılması, iki hegemonik milliyetçi söylemin (Kemalist seküler milliyetçilik ve muhafazakâr milliyetçilik) etno-kültürel içeriklerinin açığa çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır. Çalışma, eşitlik-özgürlük değerleriyle temellendirilen bir yurttaşlık ideali için entelektüel ve teorik bir arayış olmakla birlikte, ulusal kimliğin, yurttaşlığın, Alevîlerin kimlik-kültür haklarının canlı bir politik tartışma olduğu bugünün Türkiye'sinde, bu tartışmalara mütevazı bir katkı da sağlayacaktır.

GÜRSEL AYTAÇ, *Klasik Alman Dil Felsefesi Metinleri* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2011), 176 ss. ISBN 978-605-573-883-9

Johann Gottfried Herder, Johann Gottlieb Fichte ve Wilhelm von Humboldt dil felsefesi üzerine yazdıklarıyla Klasik Alman Dil Felsefesi'nin gelişiminde önemli bir yere sahiptirler. Bu kitapta yer alan temel metinler, ilk defa Gürsel Aytaç tarafından Türkçeye çevriliyor. Dil felsefesi, genel felsefenin bir kolu olup dil denen olgunun öncelikle kökenini, yapısını, doğasını, ruhunu ve anlamının nasıl oluştuğunu araştırır ve ortaya koyar. Buna rağmen en azından ilk verilerinde özellikle söz konusu metinleri kaleme alanların kendi öznel görüşlerinin ifadesidir. 'Dil'e bu açıdan bakmak, kısa ama etkili olan bu metinlerin yardımıyla, konuyla ilgilenenler için yeni bir pencere açacaktır.

ALİ NAHİT BABAOĞLU, *50 Soruda Psikiyatri* (İstanbul: Bilim ve Gelecek Kitaplığı, 2011), 219 ss. ISBN 978-605-588-822-0

50 Soruda 1 dizisinin 11. kitabında, Doç. Dr. Ali Nahit Babaoğlu, görevi normal ile anormali birbirinden ayıran sınırları saptamak olan psikiyatriyi, temel seviyede anlatıyor. Yazarın, bozukluk tanılarından tedavi yöntemlerine giden hatta sistematik bir biçimde ilerlerken, okurun psikiyatriye ilişkin tedirginliklerini, kuşkularını ve önyargılarını kırarak içeriklerle ele aldığı kimi sorular şöyle: Psikiyatri nedir, psikiyatri uzmanı kimdir? Psikiyatrik bozukluklar ne zaman ve nasıl bozuk sayılır, ne tür bozulmalar görülür? Şizofreni nedir? Kaç türlü duygudurum bozukluğu vardır? Anksiyete bozukluğu nedir? Hangi fobiler

ayrıt edilebilir? Cinsel bozukluklar ve cinsel kimlik bozuklukları nelerdir? Uyku bozuklukları neden kaynaklanır? Kişilik bozuklukları nelerdir? Psikiyatride hangi ilaçlar kullanılmaktadır ve bunların etkinlik alanları nelerdir? Psikoterapi modelleri nelerdir? Varoluş analizi ne demektir? Analitik, dinamik, danışan merkezli psikoterapi; grup, aile vb. Gestalt terapileri; imajinatif ve yaratıcı terapiler; sanat, hareket, dans ve oyun, ortam ve uğraşı terapileri nelerdir? Dinsel esinimli terapiler var mıdır? Psikodrama nedir? Adli psikiyatri nedir ve nasıl işler?

ALAIN BADIOU VE SLAVOJ ZIZEK, *Bir İdea Olarak Komünizm* [çeviren Ahmet Ergenç ve Ebru Kılıç] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 272 ss. ISBN 978-975-539-611-8

İlk olarak kullanıldığı on dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sında, komünizm her şeyin ortak mülkiyete tâbi olduğu özgür bir dünyayı hedefleyen bir düşünce olarak ortaya çıkmıştır. 'Komünizm' kavramı Fransız Devrimi'nden yirminci yüzyılın 'reel sosyalizm' deneyimlerine, Cabet'nin 'İkarya' adını verdiği ütopyadan Marx ve Engels'in sınıfsız ve sömürsüz toplum öngörülerine, Lenin'in ve Mao'nun devlet ve siyaset kuramı üzerine yazılarından tüm dünyada kurulan çeşitli partilerin adlarına uzanan geniş bir yelpazede çeşitli biçimlerde kullanılmıştır. Neo-liberalizmin yükselişe geçtiği ve Sovyetler Birliği'nde çeşitli dönüşümlerin yaşandığı 1980'li yıllarda belli bir itibar kaybına uğrayan 'komünizm' kavramı, Berlin Duvarı'nın yıkılması ve dünya üzerindeki çeşitli 'reel sosyalizm' deneyimlerinin sona ermesiyle iyice gözden düşmüş, pek çok düşünür ve siyasetçi sevinçle kavramın ölüm fermanını kaleme almıştır. Komünizm kavramını temel alan siyasî hareketlerin ve rejimlerin başarısızlığı, komünizm fikrinin de başarısızlığı olarak ilan edilmiştir. Solun uzun, karanlık gecesi işte böyle başlamıştır. Bir İdea Olarak Komünizm, Mart 2009'da Londra'da, Birbeck İnsanî Bilimler Enstitüsü tarafından düzenlenen aynı adlı konferansa sunulan metinlerden oluşuyor. Konferansa katılan ve kitaba katkıda bulunan yazarlar, 'solun uzun gecesinin sona ermek üzere olduğu' fikrinden yola çıkıyor ve bir radikal siyasî ve felsefi idea olarak 'komünizm ideası'nın 2000'li yılların toplumsal, ekonomik ve siyasî krizlerinin bağlamında halen önem taşıdığını vurguluyor. Yazarlar, çerçevesini Alain Badiou'nun çizdiği tartışmada, 'eşitlik', 'özgürlük', 'adalet' kavramlarını ve bunların 'komünizm ideası' ile bağlantılarını felsefe, siyaset kuramı ve edebiyat eleştirisi gibi çeşitli alanlardan yola çıkarak derinlemesine tahlil ediyor. Kitapta Michael Hardt ve Antonio Negri'nin 'Ortak Varlık' üzerine yaptığı çözümler de komünizm ideası sorunsalı temel alınarak incelemeye tâbi tutuluyor.

ULUS BAKER, *Beyin Ekran* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 364 ss. ISBN 978-975-516-046-7

Ulus Baker; sinemanın, öykü ve enformasyon sunma yönünü değil, düşünme ve tahayyül etme yetisinin yani düşünce-imajının, montaj-düşüncenin yaratım olanaklarını araştırdı. Beyin Ekran üç bölümden oluşuyor: Minör düşünce: Zaman-ımağ ya da Video-ımağ: Godard, Bresson, Tarkovski; Montaj-düşünce: Şok-ımağ: Eisenstein, Güney, Lanzman; Aralık-düşünce: Rizom-İmağ: Vertov. Beyin Ekran, Baker'in sinema yazılarının bir montajdır, kendi deyişleyle 'düşünen' bir kitaptır.

FERYAL ORHON BASIK, *Ansiklopedik Muhasebe ve Finans Terimleri Sözlüğü* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 1539 ss. ISBN 978-605-360-383-2

Terimler, Açıklamalar, Kısaltmalar ve Argolar; muhasebe ve finans alanının kendine özgü, çok sayıdaki özel anlamlı sözcük ve kavramını açıklayan bu eserin üç önemli ayrıt edici özelliği bulunmaktadır:

Sözlükte terimlerin karşılıkları sıralanmakla yetinilmemiştir. Ansiklopedik bir sözlük olması itibariyle anlaşılması teknik bilgi gerektiren kavramlar, İngilizce - Türkçe bölümünde konunun yabancılarının da anlayabileceği sadelikteki açıklama, örnek ve formüllerle anlatılmaktadır. Sözlüğün Türkçe - İngilizce bölümü ise Türkçe terimden İngilizceye ulaşma sıkıntısı göz önüne alınarak tasarlanmıştır. Bu ansiklopedik sözlük, 13 binden fazla madde içermektedir. Söz konusu maddeler yazarın çeşitli üniversitelerde verdiği derslerde açıklanmaya muhtaç terimleri yirmi yılı aşkın bir süre sabırla biriktirmesi sonucu hazırlanmıştır.

ERKİN BAŞER VE MUSTAFA ÖZİŞ, NİHAT KOÇYIĞIT, *Bugüne Bakmak* (Ankara: Dipnot Yayınları, 2011), 456 ss. ISBN 978-605-441-233-4

Türkiye'de bugün yaşananların etraflıca anlaşılabilmesi; ancak yakın tarihte yaşanan dönüşümlerin izlerini sürmekle mümkün olabilir. Bireylerin kişisel tarihlerine kıyasla, toplumların tarihinde on yıllar uzun süreler değildir. Toplumsal olaylar ne anlamlarını ne de tüm sonuçlarını hemen meydana getirirler. Bugün için '1980' tarihsel bir olgu olsa da B. Croce'nin altını çizdiği gibi, aslında bütün tarih 'çağdaş tarih'tir. Bugün, ne '1980'in üzerimizdeki etkisi; ne de onun çağdaş yorumunu yapma gereği ortadan kalkmıştır. 12 Eylül 1980'i şimdi bir daha çözümlenerek bugünü değerlendirmek gerekmektedir. Bugün üzerinde herhangi bir tartışma açılmaya gerek görülmeden değişmeyen hakikatler olarak kabul edilen şeylerin, aslında tarihsel olgular olduğu gerçeği; ancak tarihsel çözümleme yoluyla anlaşılabilir. Bu nedenle, kitapta ağırlıklı olarak 12 Eylül 1980'le birlikte Türkiye'de yaşanan toplumsal dönüşümleri odağına alan çalışmalara yer verilmiştir.

CHRISTOPHER I. BECKWITH, *İpek Yolu İmparatorlukları* (Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş., 2011), 428 ss. ISBN 978-605-436-250-9

Bu kitap, 'Türkler barbar mıdır?' sorusuna kesin bir olumsuz cevap veriyor ve barbarlığı tüm boyutlarıyla ele alarak kimseye 'Türkler barbardır' deme hakkını vermiyor. Eser; Çin, Roma, Rusya veya diğer Batılı güçlerin bozkırlılara yani esasen Türklere hiçbir sebep yokken saldırdıklarını ve bozkırlıların hiçbir zaman yok yere bu güçlerin üzerine gitmediklerini tarihî belgelerle ortaya koymaktadır. Kitabı okuyan biri sonunda şu soruyu sorabilir: 'Kim barbar? Türkler mi yoksa onların etrafında kendilerini herkesten üstün gören işgalci sömürgeciler mi? 'İpek Yolu bir zamanlar sadece bir mal dolaşım hattı değil aynı zamanda dünyanın en gelişmiş ekonomik, sosyal ve kültürel sistemiydi ve bu sistemi bozkırlılar yani esasen Türkler işletmekteydi. Eser, tarihî İpek Yolu'nu merkez alarak en eski devirlerden bugünlere iki bin yıllık Türkistan-Orta Asya tarihini anlatmaktadır. Yazarın Türkistan sahasında yaşayan eski insanın, bilhassa Türkün hâlet-i ruhiyesini bugün yaşıyormuş gibi yazması, eserin samimî dili ve açıklığı tarih okumayı pek sevmeyenlerin bile ilgisini çekecek niteliktedir.

RUTH BENEDICT, *Kültür Örüntüleri* [çeviren Mustafa Topal] (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 304 ss. ISBN 978-975-050-970-4

Antropolog Ruth Benedict'in, özellikle kültürel çalışmalar konusunda temel başvuru kaynaklarından biri olarak görülen kitabı *Kültür Örüntüleri*, insan hayatının şekillenmesinde kültürün rolüne dair çarpıcı bir bakış sunuyor. Üç Kızılderili toplumunun karşılaştırıldığı bu çalışma, toplumların davranışlarındaki çeşitlilikleri yargılamadan ortaya koyuyor. Dolayısıyla Batı toplumunun en iyi, en gelişmiş kültür oldu-

ğu yönündeki görüşü reddederek, her kültürün kendisini nasıl ele alıyorsa öyle kavranması gerektiğini öne sürüyor. 1930'lu yıllarda yazılmış olmasına rağmen, Kültür Örüntüleri'nin günümüzde hâlâ temel bir eser olmasını sağlayan da kültürel çeşitliliğe yaptığı bu vurgu olarak gösterilebilir. Özellikle antropoloji ve etnoloji alanlarında çığır açmış bir isim olan Benedict'in birey ve kültür ilişkisini incelemesi bakımından büyük önem taşıyan bu araştırması, insan olmanın anlamları üzerine derin bir kavrayış sağlıyor.

ASLI BIÇEN, *Tehdit Mektupları* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 144 ss. ISBN 978-975-342-827-9

Aslı Biçen, bu kitabıyla da üstün bir kurgu yeteneği gerektiren mektup-roman türünün başarılı bir örneğini gözler önüne seriyor. 1981 yılında, bir mahkeme salonunda başlayan Tehdit Mektupları bütünüyle mahkeme tutanaklarından, tehdit mektuplarından, maktulün oğlu Cihan'ın sevgilisine yazdığı mektuplardan, sanığın günlüğünden ve maktulün hapisteki oğluna yazdığı gönderilmemiş mektuplardan oluşuyor. Bu adli dava aktarılırken, 1970'lerdeki siyasî ortamın bir portresi üç farklı perspektiften sunuluyor: Solun ideallerine sempati duyduğu halde 'harekete' mesafeli duran; ama silahlı örgüte yardım iddiasıyla yargılanan bir gencin, o davaya bakan ülkücü bir savcının ve oğlunu kurtarmak için ümitsizce çırpındığı sırada bile darbe olduğunda huzur gelecek diye sevinen bir babanın bakış açılarından o yılların umutlar kadar korkularla da dolup taşan Türkiye'si'ne bakıyoruz.

RAY BILLINGTON, *Felsefeyi Yaşamak* [çeviren Abdullah Yılmaz] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 496 ss. ISBN 978-975-539-631-6

Kendimize sahip çıkmak, hayatta kurduğumuz ilişkide aktif olmak, giderek hayatımızı bir sanat eserine dönüştürmek bilgi ve çaba ister. İnsanoğlu varolduğu günden beri mutluluğu, o 'imkânsız laneti' aradı, hâlâ arıyor. Arayış ise felsefenin ta kendisidir ve felsefe yaşanan bir şey değilse hiçbir şeydir. Ray Billington 'Felsefeyi Yaşamak' adlı kitabında felsefenin yaşanan, gündelik sorunlarımıza, sevinçlerimize yakın olan bir şey olduğu noktasından hareket ediyor. Ona göre felsefe, bize, kendimize/hayata derinlemesine bakmak, gerçeklerle korkmadan yüzleşmek ve hayatımıza yön vermek için gerekli bilgi ve güveni kazandırır. Böylesi bir felsefe ise kişisellikten arınmış, kuru, teknik bir dille yazılamaz. Hayatı kuşatan, güldürürken düşündürdüren, kaygıya açık olan, neşe ve umut saçan bir dille kaleme alınmalıdır: 'Felsefeyi Yaşamak' gibi. Etik kurallarının kökeni, ahlâkî yaklaşımların neler getirip neler götüreceği gibi konular bu kitabın özünü oluşturuyor. Gündelik hayatta sık sık karşılaştığımız bazı konuları daha yakından tanıyabilmek, bu konulara bir felsefecinin nasıl bakabileceğini görmek ve daha da önemlisi, genel olarak felsefe ve özel olarak da etik ile gündelik hayat arasındaki bağın nasıl oluştuğunu anlamaya yardımcı olmak için yazılmış bir kitap 'Felsefeyi Yaşamak'. 'Felsefeyi Yaşamak'ta sonuçlar yok, arayışlar var. Şöylesi soruların peşine düşülüyor: Felsefenin kapsamı nedir; felsefeciler hangi alanlarda çalışırlar ve bu alanların gündelik hayatla ilişkisi nedir? Epistemoloji, metafizik ve mantık ile ne anlatılır? Etik nedir? Etiğin felsefe içindeki ve hayattaki yeri nedir? Bilmek mümkün müdür, mümkünse bundan nasıl emin olabiliriz? Yaşamın bir amacı ya da anlamı var mıdır? Zor durumlarla karşılaştığımızda seçimlerimizi nasıl ve hangi kıstaslara bağlı olarak yaparız? Belli bir durumda karar mekanizmamızı harekete geçiren etmenler nelerdir ve bunlar hangi ahlâk kurallarına paralel olarak çalışır? Ahlâkın kaynağı olarak Tanrı bize neler söylemektedir? Çeşitli dinlerin ve felsefi yaklaşımların ahlâk anlayışı hangi temellere dayanır? Özgürlük konularına belli başlı yaklaşımlar neler olmuştur? Sık sık telaffuz ettiğimiz 'eğitim'den' ne anlaşılacaktır? Hangi tür eğitim, ne gibi sonuçlara götürebilir bizi? Politika ile ahlâk arasındaki bağlantı nedir? Kendi varlığımıza ve ölümümüze tahammül etmenin tek yolunun yaratmak, kendimizi ve hayatımızı yaratmak olduğunu düşünenlere!

HAKTAN BİRSEL, *Türkiye'nin Azınlık Politikaları: Lozan'dan AB Sürecine* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2011), 464 ss. ISBN 978-975-255-338-5

Günümüzde, her devlet için azınlıklara veya ulus devletlerin içinde farklı dil, din ve kültürel özellikler ile kalan gruplara hangi seviyede hakların verilebileceği, kimlerin bu kapsama alınabileceği, nasıl bir politika oluşturulacağı ve hangi esaslar ile uygulama alanına konulacağı ciddi anlamda büyük bir problem sahası oluşturmaktadır. Bu sorun uzun bir dönem boyunca Türkiye için de benzer şekilde bir renk karmaşasına sebep olmuştur. Atatürk'ün dil, kültür ve gelecek birliği esasları ile teorik arka planını oluşturduğu Türk ulusunun canlandırılması ve Türk kültürü ile şekillendirilmesi çalışmaları, Atatürk'ten sonra hatalı uygulamalar ve Avrupa'daki gelişmelerden negatif yönde etkilenmelerle bugün kaos ortamına dönmüştür. Bu nedenle tarihi sürecin yeniden incelenmesi ve yapılan hataların tekrar ortaya konularak günümüz azınlık yaklaşımları içinde ve Türk kimliğinin birleştirici özelliğini dikkate alan, Türk ulus kimliğinin ve Türk ulusal bütünlüğünün korunmasını temel alan ve taviz vermeyen uygun bir azınlık politikasının yaratılması kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Türkiye'nin azınlık politikalarını azınlıkların düşüncelerinden, resmi söyleme, basından kamuoyuna kadar geniş bir yelpazede ele alan bu eser, azınlık sorunsalına tarihi süreç içinde derinliğine ve genişliğine geniş bir bakış açısıyla bakabilmemizi ve azınlık haritasını bütün detaylarıyla görebilmemize imkân tanımaktadır.

THORSTEN BOTZ BORNSTEIN, *Filmler ve Rüyalarda* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 240 ss. ISBN 978-975-342-812-5

Rüya kuramını film çalışmaları bağlamında ele almak, bu kuramın içinde geliştiği özgün, klinik bağlamdan çıkarak esasen estetik kaygıların şekillendirdiği bir ortama geçmeyi gerektiriyor. İşte Filmler ve Rüyalarda Botz-Bornstein tam da bunu yapıyor: Rüyaları estetik ifadeler olarak değerlendirip bu özel ifadelerin ne şekillerde geliştirildiğine odaklanıyor. Rüyaları, psikolojik hayatımızın sıradan olayları gibi değil, varlıklarını belli bir rüya-zamanında sürdürmelerinden dolayı ilginç, kendine yeten fenomenler olarak ele alıyor. Bu noktadan yola çıkarak, Tarkovski'nin estetik rüya fenomenlerini işleyerek geliştirdiği gerçekçilik karşıtlığını, Sokurov'un modern imaj ideolojisine yönelik yıkıcı saldırılarını, Arthur Snitzler'in alışılmış olanı nasıl tekinsize dönüştürdüğünü, Kubrick'in bu yapısal modelden nasıl kaçındığını ve Wong Kar-Wai'nin parodileştirilmiş kapitalizm manzaralarını inceliyor.

WENDY BROWN, *Yükselen Duvarlar, Zayıflayan Egemenlik* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 168 ss. ISBN 978-975-342-838-5

Berlin Duvarı'nın yıkılışından sadece yirmi yıl sonra, neden birçok devlet sınırlarına duvar çekme yarışına girdi? Her şeyin küreselleşmesinden büyük bir hoşnutlukla söz edilen bir dönemde, nasıl oluyor da dünyanın dört bir yanında kilometrelerce uzunlukta duvarlar yükseliyor? Ulus-devletlerin aşınan egemenlikleri ile bu duvarların örülmesi arasında nasıl bir ilişki var? Neo-liberalizme eleştirel yaklaşan teorisyenler arasında önde gelen bir isim olan Wendy Brown, bu sorulara cevap ararken, siyaset felsefesi, iktisat ve tarihin yanı sıra siyasallaştırılmış bir psikanalize başvuruyor. Sosyal bilimlerde konuyu bu ölçüde doğrudan ele alan ilk kitap olarak gösterilebilir Yükselen Duvarlar, Zayıflayan Egemenlik. Ayrıca yazarın birikimi ve kıvrak zekâsıyla da son derece özgün bir metin içeriyor. Küresel siyasetin güncel gelişmeleriyle ve günümüzün siyaset felsefesiyle ilgilenenlerin; ama aynı zamanda içinde yaşadığımız dünyayı anlamaya çalışan herkesin ilgisini çekebilecek bir yapıt.

CRAIG BUCK VE SUSAN FORWARD, *Zor Bir Ailede Büyüme* [çeviren Ahu Terzi] (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 327 ss. ISBN 978-975-050-980-3

Her birimiz, küçükken anne-babalarımızın içimize ektiği zihinsel ve duygusal tohumlarla büyüyüyoruz. Kimi ailelerde bu tohumlar sevgi, saygı, bağımsızlık kaynağı olurken, ne yazık ki birçok ailede tohumların arasında korku, yaptırım ve suçluluk duyguları da bulunuyor. Bu tohumlar biz büyüdükçe filizleniyor ve yetişkinlik hayatımızda duygularımızı, davranışlarımızı dolayısıyla başkalarıyla kurduğumuz ilişkileri derinden etkiliyor. Kitap; küçükken, anne-babaları tarafından fiziksel, duygusal ya da cinsel tacize maruz bırakılan, korku ve suçluluk duygularıyla büyütülen ya da bakımları tam olarak sağlanmamış yetişkinlerin, hayatlarını yeniden kazanmaları için kapılarını oldukça önemli tüyolarla çalıyor. Çocukken anne veya babanızdan korkar mıydınız? Anne veya babanıza karşı öfkenizi ifade etmekten çekinir misiniz? Anne ve babanızla fikir ayrılığında olmak sizi endişelendirir mi? Anne-babanız size hala çocuk muamelesi yapıyorlar mı? Birine çok yakın olduğunuzda canınızı yakacağını veya sizi terk edeceğini düşünür müsünüz? Bu ve benzeri sorulara olumlu yanıt veren yetişkinler, kitapta anlatılan vakalar sayesinde onlara acı veren duygularıyla yüzleşecek ve önerilen çözüm yollarıyla hayatlarını bu duyguların olumsuz etkisinden arındırıp hasar gören özsaygı ve özgüvenlerini yeniden kazanacaklar. Dünyaca ünlü bir terapist olan Susan Forward'ın Craig Buck ile birlikte yıllarca süren deneyimlerine dayanarak hazırladığı *Zor Bir Ailede Büyüme*, günlük hayatları, anne-babalarının geçmişte sergiledikleri yıkıcı davranışların etkisinde ve hatta kontrolü altında olan yetişkin çocuklara yardım etmeyi amaçlıyor.

WILLIAM S. BURROUGHS, *Benim Eğitimim, Bir Rüyalar Kitabı* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2011), 192 ss. ISBN 978-975-570-541-5

Benim Eğitimim'de, Beat Kuşağı'nın önde gelen ismi, kurgunun en keskin, en tuhaf zekâlarından biri, içorgansal, kâbus gibi düzyazıların yazarı William S. Burroughs bilinçaltının otobiyografisini sunuyor. Düşlerinde 'Ölümler Ülkesi'ne gidiyor, yitik eski arkadaşlarının yasını tutup onları diriltiyor, idama mahkûm oluyor, suyun üzerinde yürüyor; uyuşturucu, seks ve yolculuk düşleri görürken, mekânlar ve yaratıklar, hem kitaplarının hem uykularının arasında dolaşır duruyor. Burroughs'un yazarlık, resim, bilinç ve yaratıcılık üzerine düşüncelerinin kışkırtıcı bir şekilde canlandığı *Benim Eğitimim*, çarpıcı ve iğneleyici olduğu kadar büyük bir yazarın düşünce dünyasının derinliklerinin açığa çıktığı bir yolculuk olarak görülüyor.

YUSUF M. CEMAL, *Kaybın Eşiğinde Aşk İçin Fragmanlar* (İstanbul: Dipnot Yayınları, 2011), 104 ss. ISBN 978-605-441-227-3

Aşktan dem alanlara, deminde hayat bulanlara, hayata gitmekte acelesi olanlara, acelenin içinde kalmakta sebat edenlere; sebatının naylondan gecelerinde göğe bakabilenlere; o göğün altında tersinden yarışan vahşi siyah atlara; o atların izinde bir tetik boşluğunda yaşayanlara; o tetiğin boşluğuna gönlünü koyarken devlet dersinde öldürülenlere, en çok da onlara; gidenlerin taşırın damlalarında ıslananlara, kalkanların ıslanmışlığında derdini ve dostunu bulanlara; derdinin bilgisini sevenlere; sevgisinde yol arayanlara; yeni bir yol bulamayıp, yeni bir yol açamayıp, kendisi bir yol olanlara; o yolda yanarken, gerçeğin rüzgârıyla savrulurken gönülleri aşka saranlara; o gönüllerin kapısında kendisini bekleyenlere; beklerken susanlara, susarken uğurlayanlara; uğurlarken yasını hayata tebessüm kılabilenlere, tebessümünde aşkın demini herkesin kılanlara ithaf edilmiş bir değerli bir çalışma...

YASIN CEYLAN, *Din ya da Politika - Neden Felsefe?* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2011), 320 ss. ISBN 978-605-573-884-6

Yasin Ceylan; felsefe, din ve politika konularını pratik hayatta teorinin izdüşümünü görmeye çalışarak ele alıyor. Her konuyu, kendisine dert edindiği şu temel sorun üzerinden düşünüyor: İnsan, gelmiş geçmiş bütün ideolojilerin ve inanç sistemlerinin kaynağı ve kurucusu olmasına rağmen, nasıl oluyor da, çoğu zaman, kendisini bu kendi ürettiği düzeneğe mahkûm ediyor? Ceylan, insanî değerleri ve insan haklarını her türlü insanüstü değerden daha kıymetli bularak, insanların ürettikleri değerler karşısında köle olmalarını, kendi kurdukları dünya görüşüne ve içindeki değerlere hayran kalmalarını, müptela olmalarını ve onları yüceltip kendilerini küçültmelerini bir hastalık olarak betimliyor.

DANIEL COLSON, *Proudhon'dan Deleuze'ye Anarşist Felsefe* [çeviren Işık Ergüden] (İstanbul: Versus Kitap Yayınları, 2011), 352 ss. ISBN 978-605-569-142-4

Bu sözlük kendine koyduğu sınırlar içinde eğretidir, çok sayıda ekleme ve düzeltmeye müsaittir. Bilinçli soyutluğu içinde tek bir hedefi vardır ve dört noktada özetlenebilir: 1) Anarşiye bağlılığını kararlı bir şekilde belirten bir hareketin olası (ve paradoksal) teorik tutarlılığının anlaşılmasını sağlamak, 2) Uzunca bir süre ortadan silindikten sonra yirminci yüzyılın ikinci yarısında bu hareketin teorik canlanmasının kökenleriyle nasıl bağ kurduğunu göstermek, 3) Bu hareketin bakış açısından Spinoza, Leibniz, Stirner, Proudhon, Bakunin, Tarde, Nietzsche, Bergson, Foucault, Simondon, Deleuze gibi görünüşte oldukça farklı filozof ve teorisyenleri birleştiren gizli yakınlıkları keşfettirmek; 4) Liberter pratik ve deneylere benzer bir dünya ve gerçeklik algısının, bunların gelişimi için zorunlu olan ama kimi zaman da eksikliğini amansızca hissettiren bir algının gündeme getirilmesine katkıda bulunmak.

FEVZİ ÇAKMAK, *Büyük Harp'te Şark Cephesi Harekâtı* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 686 ss. ISBN 978-605-360-311-5

“Savaş, komutanların sınırları ve askerlerin kahramanlıklarıyla çözülen bir denklemden ibarettir.” Mareşal Fevzi Çakmak, 1935 yılında Harp Akademileri'nde gerçekleştirilen 7 konferansta Şark Harekâtını, kolordu ve tümenlerin yönetimini, komutanların özellikleri ile kara, deniz ve hava lojistiğinin yanı sıra sağlık koşullarını zaman çizelgesini esas alarak harita, kroki ve tablolarla anlatıyor. Şark Cephesi, 1000 kilometrelik bir hatta yayılan, kale harbi, mevzi harbi, harekât harbi, yarma gibi “operatif” özellikleriyle, 16 kolordusu ve 10 tümenini bölgeye yönlendiren Osmanlılar için olduğu kadar Ruslar için de askerî ve siyasi tarihe etkileriyle Birinci Dünya Harbi'nin diğer cephelerinden ayrılmaktadır. Büyük Harpte Şark Cephesi Harekâtı, Balkan Harbi ile Cihan Harbi'nin çeşitli cephelerinde görev almış bir askerinin deneyim ve birikimlerini paylaştığı, değerlendirmeleri, önerileri ve muharebe sırasındaki tasarımları aktarmasıyla cephe okumalarına farklı bir anlayış getiren özgün bir çalışma olarak göze çarpıyor.

HİLMİ ÇELİK, *Oluk* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2011), 160 ss. ISBN 978-605-573-878-5

Herkes listede adını arıyordu. Sınav sonuçları asılmıştı. Heyecan doruktaydı. Gördüğü kadarıyla, 'geçti' yazıyordu; ama yine de iyice emin olmak için biraz daha sokuldu. Gördükleri doğruydular. Sınıfını geçmişti. Artık köyüne dönüp, tatilin tadını çıkarabilirdi. Aradığını bulanların mutluluğu ve bulamayanla-

rın hüznü arasında dolaştı bir süre. Hemşehrileri yoktu ortalıkta. Ne de olsa deneyimliydi onlar. Nasıl geçilir, nasıl kalınır biliyorlardı. Belki de o yüzden koridorda değillerdi. Yatakhane de olabileceklerini düşündü. Haklıydı. Hepsi oradaydı ve hepsi mutluydu. Kucaklaştılar. Altı kişiydiler. Ekip için her şey yolundaydı. Konuşmaya gerek yoktu. Yüreklere sığamayanlar, ışıldayan gözlerden okunuyordu. Eğitim defteri kapanmıştı. Şimdi zaman, bir an önce memlekete gitme, sevenlere, sevilenlere kavuşma ve bu mutluluğu onlarla paylaşma zamanıydı.

YUSUF ÇETİNDİAĞ, *Aşk Üzerine* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011), 237 ss. ISBN 978-605-420-886-9

Nedir aşk? Çözümü ahirete ertelenen büyük muamma, sırların en sırlısı, bilinmezlerin en bilinmezi, görecilinin en görecelisi, gönül âleminin en büyük sultanı, mezheplerin altıncısı: AŞK... İğne deliğinden on sekiz bin âlemi seyretmektir aşk. Ateşten bir zincire sarılıp feleklerin gizemine tırmanmaktır aşk. Aşkoğulları kabilesinde deliliğin büyük bilgisi Molla-yı Cünun'a teslim olmaktır aşk. Leyla'nın mahallesinin uyuz köpeğine yüzünü gözünü sürmektir aşk. Sevgilinin yanında olup sevgiliye hasret duymaktır aşk. Gönül ehline Nuh'un gemisidir aşk. Yetmiş iki deliliğin yetmiş ikisini de tatmaktır aşk. Kulluğa götüren en kestirme yoldur aşk. Göz açıp kapayınca kadar bile olsa sevgiliden gaflet etmemektir aşk. Ele mi lezzetine tercih etmektir aşk. Ta ezelde imzalanan bela ahidnamesidir aşk. Korkunun ümit yoluna kurban edilmesidir aşk.

TOBIAS DANTZIG, *Sayı: Bilimin Dili* [çeviren Barış Cezar] (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 328 ss. ISBN 978-975-342-823-1

Sayı kavramı tarih boyunca nasıl bir gelişim izledi? Einstein'ın 'sayının evrimi üzerine okuduğum en ilginç kitap' diye nitelediği bu klasikleşmiş eserinde matematikçi Tobias Dantzig, bu sorudan yola çıkarak sayıyı mercek altına yatırıyor. Dantzig, matematik tarihini emin adımlarla ilerleyen bir süreç olarak değil, rastlantıların ve sezginin büyük rol oynadığı bir süreç olarak canlandırıyor. Üzerinde nadiren durduğumuz sıfır kavramının icadı, sayıların mistik anlamları ve onlara atfedilen gizem, sayı ibadeti, ilginç paradokslar, matematikçileri asırlardır düşündüren problemler ve daha birçok konu Dantzig'in anlattığı ilginç öykünün birbirine bağlı halkalarını oluşturuyor. Bu kitabı okurken anlıyoruz ki, yaşadığımız gerçekliğin dokusuna bu kadar derinlemesine işlemiş olan sayı kavramını daha yakından tanımak, bize kendi düşünce yapımız hakkında da önemli ipuçları veriyor.

ALAIN DARBEL VE PIERRE BOURDIEU, *Sanat Sevdası* [çeviren Setaç Canbolat] (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 208 ss. ISBN 978-975-342-840-8

Sanat eserleri kuşkusuz herkese açıktır, herkesçe görülebilir; ama biliriz ki aslında büyük çoğunluğa kapalı kalırlar. Müzeleri gezenler ile gezmeyenleri birbirinden ayıran şey nedir? Sanat sevdalıları bu tutkularını her türlü maddî koşuldan bağımsızmış gibi yaşarlar; ama aslında önceden edinmiş oldukları donanım değil mi sanat eserlerinden zevk almalarını sağlayan? Müze denen yer üst sınıfların öngördüğü kurallara en çok uyulan yerlerden biri değil mi? Zorunlu kültürel etkinlikler sanattan gerçekten zevk alınmasını sağlayabilir mi? Sosyolog Bourdieu'nün ekibiyle birlikte uzun ve titiz bir saha araştırması sonucunda ortaya çıkardığı Sanat Sevdası, sanatseverliğin toplumsal temelleri üstüne klasikleşmiş bir eserdir.

Bourdieu ve arkadaşları, gelir ve eğitim bakımından avantajlı toplumsal kesimlerin 'sanat sevdasının' anlam ve işlevi üstüne düşünüyorlar. Bir yandan da gelir ve eğitim bakımından dezavantajlı toplumsal kesimlerin sanata daha çok ilgi duymasını, daha çok zaman ayırmasını sağlayacak koşullar arasında eğitim sistemine özel bir önem atfediyorlar. Sanat Sevdası, bu nedenle, eğitim sisteminin etkisi üzerine bir inceleme olarak da okunabilir.

TIMOTHY DAWSON, *Bizans Piyadesi* [çeviren Gürkan Ergin] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 64 ss. ISBN 978-605-360-327-6

Tarihin en büyük savaşlarının ayrıntılı dökümleri, çarpışan kuvvetlerin komuta stratejileri, muharebe taktikleri, askerî harekâtların düğüm noktaları, savaşçıların günlük yaşamları, talimleri, taktikleri, silahları ve muharebe deneyimleri... Bizans ordusu gizlilik, hızlı manevra ve üstün kuvveti vurgulayan bir inanç sistemi üzerine kurulmuştu. Bizans piyadesi hayatta kalma, kılıç, mızrak ve okçuluk teknikleri ile 'kaplumbağa' (foulkon) formasyonunda savaşmak konusunda eğitimliydi. Bizans ordusunun eğitim ve teknikleri üzerine uzman olan Timothy Dawson, sıradan bir piyadenin orduya alınmasından günde iki kez yaptığı talimlere ve düşmanla karşılaşmasına kadar tüm deneyimlerini ayrıntılarıyla anlatıyor. Renkli çizimler Bizans savaşçılarının kostüm ve silahlarını aslına uygun bir şekilde canlandırırken, günlük hayatlarına da gerçekçi bir bakış atmamızı sağlıyor.

ADRIAN DESMOND VE JAMES MOORE, *Charles Darwin* [çeviren Ebru Kılıç] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 924 ss. ISBN 978-605-360-365-8

Charles Robert Darwin (1809 - 1882), Cambridge'deki ilahiyat eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra 'ıssızlığın ortasında bir taşra papazı' olarak ömrünü sükûnet içinde geçirme hayalleri kurarken, küçüklüğünden beri doğa bilimlerine olan merakının da etkisiyle, dünyayı dolaşarak ölçümler yapmak, haritalar çıkarmak, bilimsel keşif ve incelemelerde bulunmak amacıyla Beagle gemisiyle düzenlenen keşif seferine katıldı. Avrupalıların fazla aşına olmadığı coğrafyalarda rastladığı bitkiler, hayvanlar, insanlar ve yer şekilleriyle ilgilenip örnekler toplamak ve gözlemler yapmakla geçirdiği bu yıllar, sadece onun kaderini değiştirmekle kalmayacak, dünyayı dönüştürecek bilimsel bir yaklaşımın da temellerini atacaktı. Ancak Kraliçe Victoria dönemi İngiltere'si aykırı fikirlere izin verecek esnekliğe sahip değildi. Darwin, Kilise ve aristokrasinin başını çektiği müesses nizam tarafından kâfir olarak nitelenmemek için fikirlerini ve bunları şifreyle yazdığı defterleri tam yirmi yıl boyunca sır gibi gizleyerek çalışmalarını sürdürecekti. Hatta erdem güdüsü kadar güçlü bir hakikat duygusuna sahip olmasaydı, belki de 'bir cinayeti itiraf etmeye' benzetecek kadar huzursuzlandığı teorisini açıklamayacak, Türlerin Kökeni'ni yayımlamayacaktı. Evrim Teorisi'nin, hayatın çeşitlilik ve karmaşasını açıklayabilen bir teori olduğu ve Darwin'in dile getirdiği gibi doğanın kendi işini kendi usulünce yaptığı, yıllar süren tartışmaların ardından önce bilim çevreleri, sonra bütün dünya tarafından kabul gördü. Doğa tarihinin bu kaba, beyaz sakallı bilge devrimcisi ilk ve en büyük tepkiyi Kilise'den görmesine rağmen, ebedî uykusuna, kendi alanlarının kahramanlarıyla birlikte yatmak üzere İngiltere'nin en itibarlı kilisesi Westminster Abbey'e devlet töreniyle gömülerek onurlandırıldı. İnsanoğlunun, hayvanlarla aynı süreçler içerisinde evrildiğinin düşünülmemeye kadar yüce bir varlık olduğuna inananlarsa, insanı tanrısalığından arındıran Evrim Teorisi'ne, günümüzde de en az Victoria dönemindeki güçle karşı çıkmaya devam ediyor.

AYŞEGÜL DEVECİOĞLU, *Başka Aşklar* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 104 ss. ISBN 978-975-342-820-0

Ayşegül Devocioğlu son kitabı *Başka Aşklar*'da altı öykü ile okur karşısında: Koltuk, Tek Çaresi Ölümmüş, En Çok Karşılaştığım Adam, Kötü, Kurşun Memed ve Xet. Birbirinden farklı coğrafyalarda geçen benzemez hayatları anlatsalar da hikâyelerin ortak bir harcı var: O buruk tadıyla 'aşk'.

BÜLENT DİKEN, *Nihilizm* (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 224 ss. ISBN 978-975-539-605-7

Çağdaş yaşamın en belirgin sorunlarının kökenleri nihilizmde ve nihilizmin toplumu hem oluşturup hem tahrip eden paradoksal mantığında yattığı halde, nihilizm konusu toplumsal teoride şaşırtıcı şekilde ihmal edilmiştir. Bu kitap, nihilizmin kaçışçılık, radikal nihilizm, edilgin nihilizm ve kusursuz nihilizm olarak adlandırılan dört ana formunu sistematik bir şekilde ele alıyor. Özellikle de edilgin nihilizm (istencin olumsuzlanması) ile radikal nihilizm (olumsuzlama istenci) arasındaki ayrıştırıcı senteze, çağdaş post-politika kültürünün en belirgin nitelikleri olan hedonizm/yön-kaybına ve buna bir tepki olarak yükselen şiddet biçimlerine ve mutsuzluğa odaklanıyor. Nihilizmin soy kütüğünü ve sonuçlarını ele alan birinci bölümün ardından bir arasöz olarak, tanıdık bir filmin, Nuri Bilge Ceylan'ın *İklimler* filminin analizi geliyor. İkinci bölüm, nihilizmi kapitalizm, post-politika ve terörizmle ilişkilendirerek konunun toplumsal yanına odaklanıyor. Ardından, Michel Houellebecq'in eserlerinin analiziyle teorik argümanlar ete kemiğe bürünüyor. Üçüncü bölümde ise olay, agonizm ve antagonizma gibi kavramların bu bağlamda taşıdığı önem vurgulanarak, nihilizmi alt etme olasılıkları değerlendiriliyor.

SERDAR DİNÇER, *Alman Belgelerinde Alman-Türk Silah Arkadaşlığı ve Ermeniler* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011) 711 ss. ISBN 978-975-050-952-0

Serdar Dinçer, *Alman Belgelerinde Alman-Türk Silah Arkadaşlığı ve Ermeniler* isimli çalışmasında bugüne kadar az bilinen ya da hiç bilinmeyen tarihi gerçeklere ışık tutuyor. Alman militarizminin Osmanlı'yı Birinci Dünya Savaşı'na nasıl sürüklediğini, Ermeni tehciri ve soykırımındaki büyük rolünü, emperyal planlarını; Osmanlı'nın bunlara yaklaşımını ve çapsiz politikalarını Alman belgeleri üzerinden çarpıcı şekilde ortaya koyuyor. Dinçer, Alman Dışişleri Bakanlığı Politik Arşivi'nde (PAdAA) yaptığı kapsamlı çalışmada tehcirin, Türk-Alman ayrımı olmayan tek bir örgüt gibi hareket eden bir grup tarafından 1915'ten yıllar önce adım adım nasıl hazırlandığını gözler önüne seriyor. Bunu yaparken, benzer çalışmalarda pek ele alınmayan dönemin Almanyası'ndaki tarihî gelişmeleri ve ülkedeki politik durumu da aktararak geniş bir perspektif sunuyor. Örneğin bir yanda Ermenilere karşı yürütülen katliamlar ve yağmalar, birçok farklı savaş alanında 'silah arkadaşlığı' sürerken öte yandan Kaiser Wilhelm'in, Enver Paşa'ya at, Sultan Reşat'a asa hediye etme derdinde olması dönemin diplomatların ne denli farklı olaylarla uğraştıklarını, bütününe ne denli karmaşıklaştığını, bazen de grotesk bir boyut aldığını gösteriyor. Ermeni tehciri konusundaki tartışmalarda dikkat edilmesi gereken kimi konu ve belgelere bir işaret amacını taşıyan Alman belgelerinde Alman-Türk Silah Arkadaşlığı ve Ermeniler, Almanya ve İstanbul'da organize edilen, Babiâli'den yürütülen bir insanlık dramının arkasına biraz daha yakından bakmak için çok önemli bir kaynak rolünde ortaya çıkıyor.

DAN DİNER, *Mühürlenmiş Zaman* [çeviren Sabir Yücesoy] (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011), 214 ss. ISBN 978-605-399-228-8

Kudüs İbrani ve Leipzig Üniversiteleri öğretim üyesi Dan Diner, bu eserinde Ortadoğu'nun, Müslüman ve Arapların tarihini genel olarak İslâm uygarlığı ile kültürünün gelişimini ele alıyor. Yazar, bu ge-

lişmenin 'durağanlığı'nı incelerken Lübnan asıllı ünlü şair-yazar Şekip Aslan'ın "Müslümanlar Neden Geri Kaldı ve Diğerleri İlerleyebildi?" kitabından sorduğu sorudan yola çıkarak, İslâm dünyasında sekülerleşme, maddî ve manevî kültürün konumu, devlet ve toplum anlayışı, siyasi ve ekonomik alanların zaman içindeki etkileşimi üzerinde durarak, 'gelişememe'nin özelliklerini tartışıyor.

ÖMER RIZA DOĞRUL, *Kanlı Gömlek* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2011), 465 ss. ISBN 978-975-256-353-7

İslam Tarihi'nin en önemli olaylarından birini aydınlatmak için yazılan bu eser, ana kaynakların kaydettiği tarihi gerçeklere dayanarak Hz. Osman'ın şehit edilmesini, ilk Yahudi dönmelerinin kurdukları gizli ve yıkıcı cemiyet ile bu cemiyetin Müslümanlar arasında çıkardığı fitneleri, İslam Tarihi'nde yaşanan ilk iktidar mücadelelerini ve bundan dolayı Hz. Ali ile Hz. Ayşe ve Hz. Muaviye arasında vuku bulan olayları, edebî bir üslupla konu etmektedir.

A. HALUK DURSUN, *Ayasofya Müzesi Kültür Envanteri* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011), 253 ss. ISBN 978-605-399-209-7

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, Kültürel Miras ve Müzeler Direktörlüğü tarafından yürütülmekte olup İstanbul Kültür Mirası ve Ekonomisi Envanteri adlı proje kapsamında yayınlanmakta olan bu kitap, İstanbul'un anıtsal yapılarının belki de en önemlisi olan Ayasofya'yı müze kimliğiyle ele alıyor. Ayasofya külliyesi, külliye'nin her bir yapısı, yapıya ait tüm öğeler birer birer ölçülerek, döküm haline getiriliyor. Bunun yanı sıra müzeye ait, kütüphane ve depoda bulunan eserler de inceleniyor. Ayasofya müzesi başkanı ve müdürü A. Haluk Dursun'un titiz çalışmasıyla hazırlanan bu eser araştırmacılar ve Ayasofya meraklıları için bulunmaz bir kaynak teşkil ediyor. Kitap müzenin tarihine, İstanbul'un kültürel tanıtımına yaptığı katkıya ve müzenin gündelik yaşantısına dair detaylarıyla da okuyucuya renkli bir çalışma sunuyor.

ERCAN EREN VE METİN SARFATI, *İktisatta Yeni Yaklaşımlar* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 286 ss. ISBN 978-975-050-978-0

Ekonomi; politik pek çok düşünürle değişim geçirmiş, başkalaşarak yeni ve zihin açıcı açılımlara sahip olmuştur. Smith, Mill veya Marx bu konuda hemen akla gelen öncü isimler olarak gösterilebilir. Yine, Walras, görünenin ardındaki açığa çıkarmak, yeni sorular sormak ve anlamaya ilişkin kılavuzlar oluşturmak hususunda çığır açıcı isimlerden biridir. Kuramsal yaklaşımları irdelemek, mevcut birikimi özgün bir yöntemle farklı bir merhaleye taşımak, iktisat biliminin her zaman temel amaçlarından biri oldu. İktisatta Yeni Yaklaşımlar, bu sürecin gelişimini ve analizini yapıyor. İktisat teorisinin temel çıkarım ve varsayımlarında neyin değiştiğini anlamaya çalışıyor. Çeşitli sorular sorarak tartışıyor: İktisadın yarını açıklama iddiası ne kadar sahiciydi ya da bu iddiayı bugün koruyabiliyor mu? Bilimsel olmamakla itham edilen klasik ekonomi; politik, 'yeni iktisat' için hala bilim dışı mıdır? Ortodoks iktisada yönelik heterodoks yaklaşımlar ne denli başarılı oldular? İktisatta Yeni Yaklaşımlar, iktisadın nasıl değiştiğini sorgulayan, yeni yaklaşımları değerlendiren bir başvuru olarak nitelendirilebilir.

EDWARD J. ERICKSON, *1. Dünya Savaşı'nda Osmanlı* [çeviren Sare Levin Atalay] (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011), 288 ss. ISBN 978-605-114-692-8

Erickson'un bu çalışması, okuyucuya, Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın savaştığı cephelere dair (Sarıkamış, Çanakkale, Filistin, Süveyş, Irak, Kut'ül Ammare...) detaylı bilgiler ile birlikte Birinci

Dünya Savaşı'nın arka planı ve gidişatına dair detaylı bir kılavuz sunuyor. Dünyanın önde gelen askeri tarihçilerden Edward J. Erickson, Osmanlı'nın 1400'lerden beri elinde tuttuğu topraklar ve halklar üzerinde hâkimiyet kurmak için Türkler, İngilizler, Fransızlar ve Ruslar arasında geçen mücadeleyi ilk defa yayınlanan fotoğraf ve özel çizim renkli haritalarla destekleyerek anlatıyor. Osmanlı İmparatorluğu 'Avrupa'nın hasta adamı' olarak görülüyordu; fakat hâlâ tüm Avrupa ülkelerinin gözünün olduğu en önemli bölgeleri idare ediyordu. Savaşın başlangıcında Osmanlı İmparatorluğu tarafsız davransa da Almanya'nın yoğun diplomatik baskısına dayanamayarak Ekim 1914'te İttifak Devletleri'ne katılma kararı aldı. Osmanlı ordularını bozulmuş ve etkisiz olarak gören yaygın önyargı ile hesaplaşan kitap, Süveyş Kanalı'na yapılan taruzları, Çanakkale'nin başarılı müdafaasını ve İngilizlerin felakete sonlanan Kut mağlubiyetini, Bağdat'ın, Kudüs'ün ve Şam'ın ele geçirilmesini, Lawrance ve Arap İsyanı'nı, İslam Ordusu'nu ve Osmanlı İmparatorluğu'nun sonunu anlatıyor.

ALEXANDRE FARNOUX, *Homeros-Ozanlar Ozanı* [çeviren Orçun Türkay] (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2011), 240 ss. ISBN 978-975-082-113-4

Homeros nerede doğdu? Nerede öldü? Hangi dönemde yaşadı? Anlattığı olaylara tanık oldu mu? Genel Kültür Dizisi'nin yeni kitabı Homeros / Ozanlar Ozanı işte bu soruların yanıtlarını arıyor. Alexandre Farnoux'nun kaleme aldığı kitap, çoğu zaman gerçekle düşselliğin birbirine karıştığı bir Homeros portresini sağlam bir zemine oturtuyor. Resimlerde, yontularda, mimarlıkta, dekoratif sanatlarda, sinemada, müzikte ve elbette yazında Homeros destanı...

SURAIYA FAROQHI, *Osmanlı Zanaatkârları* [çeviren Zülâl Kılıç] (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 368 ss. ISBN 978-605-501-079-9

Tarihçi Suraiya Faroqhi, bu kitaptaki kendi deyimiyle 'sıradışı' çalışmasında, Osmanlı İmparatorluğu çerçevesinde sultanları, paşaları, ulemayı ya da tacirleri değil, Osmanlı tarihinin ihmal edilmiş bir zümresini, zanaatkârları anlatıyor. Demirciler, çiniciler, ipek ve halı dokumacıları, fesciler, camcılar, hatta berberler, imparatorluğun hem toplumsal hem de ekonomik kalbinde yer alıyorlardı. Çalışma, zanaatları ve zanaatkârları 16. yüzyılın başından 20. yüzyılın başına kadar izlerken tarih, siyaset ve kültüre odaklanıyor. Titiz bir çözümlemeyi Osmanlı zanaatkârlarının bazen hiç görmediğimiz güzelim eserlerinin anlatımıyla birleştiren kitapta üretim yöntemleri, lonca teşkilatı ve Osmanlı ekonomisinin yapısı mercek altına yatırılıyor. Faroqhi bu çalışmasında, loncaların; Osmanlı dünyasının ekonomisinde, kültüründe ve toplumunda ne kadar eşsiz bir rol oynadığını gözler önüne sererken Müslüman, Hıristiyan ve Yahudi gruplarının yanı sıra kadıların, yöneticilerin ve tacirlerin etkilerini inceliyor. Aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu ile Batı dünyasının ekonomik sistemlerini karşılaştırıyor. Özellikle İstanbul ve Kahire'nin lonca teşkilatlarındaki kethüdalar, yiğitbaşlar, nakibler, halifeler ve kalfalar kâh Kâğıthane'deki eğlenceleriyle (teferrüc), kâh kadı sicillerine yansıyan anlaşmazlıklarıyla ete kemiğe bürünüyorlar. Osmanlı zanaatkârlarının elinden çıkan Kastamonu'nun bakır kapları, Ankara'nın sofları, Bursa'nın ipek kumaşları, Şam'ın dârâyâsı, İznik'in çinileri Batı'da el üstünde tutuluyor.

HAL FOSTER, *Zoraki Güzellik* [çeviren Şebnem Kaptan] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 256 ss. ISBN 978-975-539-624-8

Princeton Üniversitesi Sanat ve Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi olan Hal Foster, 90'lı yılların ikinci yarısı boyunca, özellikle October, Artforum gibi dergilerde yayımladığı makalelerle, çağdaş sanat kura-

mı için önemli bir isim haline gelmiştir. Zaman içinde kitaplarda bir araya gelen ve genişleyen bu çalışmalar, sanat tarihinin modern döneminden bugüne uzanan çizgiye getirdiği farklı yorumlarla olduğu kadar, sanat tarihi yöntemi açısından sunduğu öneriler ve çeşitlilikle de dikkatleri üzerine çekmektedir. Zoraki Güzellik, yayımladığı ilk bütünlüklü çalışması olması bakımından Foster'ın kariyerinde özel bir önem taşıyor. Bir yandan sanat tarihi ve kuramı için günümüzün bu kritik figürünün arkaplanını görmemizi ve kavramsal temelinin gelişmeye başladığı ilk adımları sezmemizi sağlarken, bir yandan da, Türkiye'de şimdiye dek yanına hiç yanaşılmamış, bu yüzden de gerçek anlamıyla anlaşılması sürekli ertelenmiş gerçeküstüçülük akımının bütün arka sokaklarını gözlerimizin önüne seriyor. Zoraki Güzellik'in sunduğu kavramsal şema, gerçeküstüçülerin perspektifinden, 20. yüzyıl başında psikoloji biliminin sanatları ne kadar meşgul ettiğine ışık tutuyor. Freud'un önerdiği psikanalitik inceleme yöntemi, bilinçaltının serbest bırakılması, rüyalar ve sembollerin anlamı gibi unsurlar iki dünya savaşı arası döneme damgasını vuran gelişmeler olarak sanatçılar üzerinde eşine az rastlanır bir duyarlılık yaratıyor. Foster, yüzyıl başının yıkıcı Dada girişiminin hemen arkasından ortaya çıkan ve bir kısmı Marksist harekete de destek vermiş olan Andre Breton, Max Ernst, Man Ray, Salvador Dalí, Giorgio de Chirico, Alberto Giacometti, Antonin Artaud gibi farklı alanlarda ve çok farklı temalarda ürün vermiş sanatçıları, bu sanatçıların bizzat psikanalizden devralıp, şiddetli tartışmalara konu ettikleri ortak kavramlar aracılığıyla değerlendiriyor. Hal Foster, güçlü bir sanat tarihi yazma girişimi örnekliyor; yeniliklere açık, kavramsal olarak can alıcı öneriler taşıyan ancak ayakları bastığı topraktan, yani sanatçıların yanı başından hiç ayrılmayan bir girişim olarak yapıyor bunu. Büyük bir inançla aklın dışını aramış bu sıra dışı sanatçıları, Dada'yı ve 'gerçeküstüçülük'ü akıl aracılığıyla son defa kavramak için ilk kez bir şansımız olabilir.

MICHEL FOUCAULT, *Bilginin Arkeolojisi* [çeviren Veli Urhan] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 256 ss. ISBN 978-975-539-625-5

1926 yılında Fransa'nın Poitiers kentinde doğan Michel Foucault, hem düşünceleri hem de yaşantısıyla kendisini özgürlüğe adanmış bir filozof olmasının yanı sıra bir eylem insanıdır. Belki de onu anlamının en doğru yolu söyleşilerde kullandığı şu ifadelerdir: 'Yaşamın ve çalışmanın temel amacı, kişinin başlangıçta olmadığı kişi olmasıdır'; 'oyun ancak sonunda ne olacağını bilmediğin zaman oynamaya değer olur'; 'kitaplarının her birisi benim yaşam öykümdür'. Foucault, hem kendisinin hem de başkalarının herhangi bir kategorik çerçevenin içine yerleştirilerek nitelenmesinden ya da yargılanmasından son derece rahatsızlık duyardı mutlaka; ama yine de onu anlatmaya giriştiğimizde bulabileceğimiz en uygun sıfat yine kendisinin kullandığı "Düşünce Sistemleri Tarihçisi" olacaktır. Foucault'un düşünce hayatına bütünüyle egemen olan üç ana kavram vardır. Çözümlemelerinin 'düşünce sistemleri'ne ilişkin olanları arkeoloji, 'iktidar biçimleri'ne ilişkin olanları genealoji, 'kendine özen gösterme'ye ilişkin olanları da etik ile belirlenen üç dönemde yapılır. Bilginin Arkeolojisi, Foucault için Klâsik olan XVII. ve XVIII. yüzyıllar ile Modern olan XIX. ve XX. yüzyıllarda, bu dönemlere ilişkin oluşumları hem teorik hem de pratik alanlarında yöneten epistemelerin farklı olması nedeniyle, farklı biçimlerde görünen ve incelenen aynı pozitifliklerin (hayat, emek, dil) bilgisi hakkında gerçekleştirilen derinlemesine bir çözümleme yönteminin adıdır. Bu çözümleme yöntemi, onun alt başlığı 'psikiyatrinin arkeolojisi' olan Klâsik Çağda Deliliğin Tarihi, alt başlığı 'tbbî bakışın arkeolojisi' olan Kliniğin Doğuşu ve yine alt başlığı 'insan bilimlerinin arkeolojisi' olan Kelimeler ve Şeyler adlı eserlerinde uygulanmıştır. Adı geçen eserlere egemen olan arkeoloji ile Foucault bir disiplini değil, bir araştırma alanını göstermek ister.

GERARD GENETTE, *Anlatının Söylemi* [çeviren Ferit Burak Aydar] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2011), 304 ss. ISBN 978-605-423-858-3

Kayıp Zaman bir zamanlar tamamlanmış olsa da, artık öyle değildir ve sonraki olağandışı genişleme tarzı, bu zamansal tamamlamanın, her tamamlama gibi, yalnızca geriye dönüşlü bir yanılsama olduğunu kanıtlar. Bu esere tamamlanmamışlık hissini, belirsizliğin o ürpertisini, kusurlu olanın soluğunu geri vermeliyiz. Kayıp Zaman kapalı bir nesne değildir. Proust anlatısının yasaları, anlatının kendisi gibi, kısımdır, kusurludur, hatta belki de deli doludur. Bir Kanon'a dönüştürmememiz gereken, deneye dayalı ve müşterek yasalar; bunlar. Burada kod, tıpkı mesaj gibi, kendi açıkları ve sürprizleriyle gelir. Semiyotik evren boşluğu sevmez ve olumsuzluğu adlandırmak zaten ona bir işlev yüklemek, bir anlam vermek demektir. Eleştirmen, sessiz olduğunda bile çok şey söyler. Belki de en iyisi, bizatihi Proust anlatısında olduğu gibi, hiçbir zaman 'bitirmemek' olacaktır, ki bu bir anlamda asla başlamamaktır.

CEVAT GERAY, *Dünden Bugüne Kırsal Gelişme Politikaları* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2011), 256 ss. ISBN 978-605-573-885-3

Cevat Geray, çalışmasında, genellikle köy kalkınması ile eş anlamlı kullanılan kırsal gelişme ya da kalkınma, kırsal alanlarda yaşayan insan topluluklarının toplumsal, ekonomik, ekinsel açılardan yapısını değiştirecek biçimde üretim, gelir ve refah düzeylerinin geliştirilmesini, insan-toprak ilişkilerindeki dengesizliklerin giderilmesini, kentsel alanlardaki fiziksel ve toplumsal altyapının oluşturulmasını, tarımsal ürünlerin daha iyi değerlendirilmesini amaçlayan çok yönlü süreçleri, etkinlikleri ve örgütlenmeleri ele almaktadır. Geray, kırsal gelişmeye yönelik akademik çalışmalar alanında yarım yüzyılı deviren bir emeğe sahiptir. Cevat Geray, kırsal gelişmeye yönelik sorunları, toplumsal, siyasal ve ekonomik boyutlarıyla birlikte toplum yararına ele alıyor. Devletin, kırsal endüstrinin geliştirilmesinin sağlayacağı uzun soluklu toplumsal ve ekonomik yararları dikkate alması gerektiğinin altını çizen Geray, bunun için öncelikle yeterli akçal desteğin sağlanması gerektiğini vurguluyor. Ekonomik açıdan kamunun bu konuda özveride bulunması için toplumsal yarar açısından her türlü haklı gerekçe vardır. Buna ilişkin olarak yasal ve yönetsel düzenlemeler yapılmalı, yöneltler geliştirilmeli, uygulamalar izlenmeli ve değerlendirilmelidir diye de ekliyor.

DENİZ GÖKTÜRK, İPEK TÜRELI VE LEVENT SOYSAL, *İstanbul Nereye? - Küresel Kent, Kültür, Avrupa* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 480 ss. ISBN 978-975-342-800-2

“İstanbul Nereye?”, sanayileşme sonrası kapitalizm diye adlandırabileceğimiz bu dönemde, İstanbul'un dünya sahnesine yükselişini konu alan ilk kitap olma özelliğine sahip. Eser, bir kültür, tarih ve çeşitlilikler kenti olarak yansıtılan İstanbul imgesine yeni yaklaşımlar ve çözümler getirmeyi amaçlıyor. Dünyanın her yerinde kentler, küresel kent projelerini benimseyip birbirleriyle yarışarak haritada yer edinmek peşindedir. Ancak küreselleşme tutkusu sivil toplum, kent planlaması ve idaresi, medyada imge üretimi alanlarında her kentte farklı sonuçlar doğuruyor. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti programı Türkiye'nin Avrupa ile bağlarını güçlendirmeyi, Avrupa yoluyla da dünyaya açılımı hedefledi. “İstanbul Nereye?”, bu sürecin kent idaresi, sivil toplum örgütleri, sanatçılar, aktivistler ve genel kamu arasındaki etkileşimleri incelemek için iyi bir fırsat olduğu düşüncesiyle oluşturuldu. Akademik araştırmaların yanı sıra kültür alanında çalışan uygulamacıların da katkılarını içeren kitaptaki yazılar beş bölümde toplanıyor: 'Küreselleşmeye Giden Yollar', 'Miras ve Yenileme Tartışmaları', 'Medyatik Kent', 'Şehirde Sanat' ve 'Bir Avrupa Başkenti mi?'. Kentsel dönüşüm, mimarî ve korumadan sanat sergileri,

sinema ve edebiyata kadar uzanan araştırmalarla, Avrupa ile bütünüleme ve küreselleşmeye doğru atılan adımların İstanbul sokaklarında ve kentli yurttaşların yaşamlarında nasıl yansıdığı özgün bir tabloda bir araya getiriliyor.

CENGİZ GÜLEÇ, *Ruhun Sırları* (Ankara: Dipnot Yayınları, 2011), 230 ss. ISBN 978-605-441-236-5

Ünlü varoluşçu terapist Yalom'un söylediği gibi terapi, hayatın giysili bir provasıdır. Terapiyi bir yaşama sanatı olarak gören usta terapistlerin, hemen tümü hayatın anlamı üzerinde odaklanmışlardır. Bu ustalar, belirli bir terapi ekolünün başarılı pratisyenleri olmaktan öte, terapilerin altında yatan insan tasarımına ilişkin, özgün bakış açıları geliştiren filozoflardır. Kişisel özgüllüklerini terapi kuramlarına katarken, anlam dünyalarını da biz terapistlerle paylaşırlar.

HASAN GÜNAYDIN, *Zamanı Algılamak ve Yönetmek* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2011), 171 ss. ISBN 978-975-255-336-1

Zamanı algılamak denildiğinde bazılarının aklına uçuk felsefi sorular gelebilir. Ancak, bu kitabın konusu popüler bir temelde ele alınmamıştır. Bu çalışmanın amacı, zaman algılaması ile zihinsel süreçler arasında ilişki kurmaktan ibarettir. Fakat aynı zamanda ilgi çekebilecek bazı farklı şeyleri de iletir sürmektedir. Kitabın ikinci bölümünde zaman yönetimi ile ilişkili kavramlar açıklanmaya çalışılmış ve daha fazla okuyucu kitlesine ulaşmak hedeflenmiştir. Bu kitap iki gerçeği vurgulamaktadır: 'Biz varsak zaman da var ve biz zamanı değil aslında kendi davranışlarımızı yönetiyoruz.'

SERHAT GÜVENÇ, *Birinci Dünya Savaşı'na Giden Yolda Osmanlıların Drednot Düşleri* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 200 ss. ISBN 978-605-360-299-6

Yirminci Yüzyıl'ın başında, ülkelerin uluslararası güç hiyerarşisindeki konumlarının göstergelerine dönüşen drednot tipi harp gemileri, sadece asker ve denizcileri değil, sıradan insanları ve toplumları da derinden etkilemiştir. Teknoloji harikası bu yeni harp aracına sahip olma düşleri, küresel ve bölgesel deniz silahlanma yarışlarını da meşrulaştırmıştır. Özellikle İngiltere ve Almanya arasında yaşanan rekabetin Birinci Dünya Savaşı'na yol açtığı bile söylenir. Drednotlar, ardı ardına yenilgilere ve toprak kayıplarına uğrayan Osmanlılar için ise birer kurtarıcıya dönüşmüştür. İmparatorluğun geleceği açısından yaşamsal roller biçilen bu türlü harp gemileri için yardım kampanyaları düzenlenmiş ve toplumla Reşadiye ve Sultan Osman arasında güçlü bir bağ kurulmuştur. Teslimleri için gün sayılan bu iki kurtarıcıya, Ağustos 1914'te İngiliz hükümetinin el koyması, Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girişinde önemli bir dönemece karşılık gelir. "Osmanlıların Drednot Düşleri", sonuçları bugün bile yoğun tartışma konusu olan Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girişini Reşadiye ve Sultan Osman-ı Evvel (kısaca Sultan Osman) isimli iki güçlü harp gemisinin öyküleri üzerinden tartışmaktadır.

MIRIAM HENKE, *Lao-Tzu Ejderhanın Yolu: Lao-Tseu ou la Voie du Dragon* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 80 ss. ISBN 978-975-342-822-4

Küçük Filozoflar Dizisi, 8-12 yaş çocukları için filozofların hikâyelerini anlatan özenle resimlenmiş kitaplardan oluşuyor. Diziyile çocukların felsefeye zevkli bir giriş yapmalarını, kendi sorularının pe-

şinden gitme alışkanlığı kazanmalarını amaçlanıyor. “Lao-Tzu: Ejderhanın Yolu”, Küçük Filozoflar dizisinin beşinci kitabı. Lao-Tzu'nun doğumunu bir kuyruklu yıldız müjdelemişti. Büyümüş de küçülmüşe benzeyen bu çocuk, ileride İmparator'un kütüphanesinde çalışacak, zamanla bilim ve bilginin boş laftan başka bir şey olmadığını düşünecekti. Sarayda, iktidarın insanı yozlaştırdığına tanık olunca, bilgeliği aramak için yollara düşecekti.

HILDE HEYNEN, *Mimarlık ve Modernite* [çeviren Nalân Bahçekapılı] (İstanbul: Versus Kitap Yayınları, 2011), 368 ss. ISBN 978-605-569-143-1

Bu kitap, Batı-Avrupalı bir perspektiften yazılmış olmakla beraber, mimarların toplumun talepleriyle nasıl eleştirel bir ilişki kurabileceğini sorarak, mimarlığın sosyal ihtiyaçlara ve gelişmelere nasıl yanıt verdiğini tartışır. Heynen, kitapta önemli bir saptama yapıp modern mimarlığın, genelde modernizmin moderniteyi iskaladığını gösteriyor. Anadamarı tanımlayan modernist kuramcılarının, modernlik kuramcılarının söylediklerine ne denli aykırı konum ve kavrayışlar ürettiğini ortaya koyuyor. Mutlak doğru bilme imkanının yıkımından konuşanların karşısında, mimarlığın uzun süre boyunca eskisinden de sağlam yeni doğruluk rejimi arayışlarıyla karakterize olduğuna vurgu yapıyor.

AHMET İSVAN, *Başkent Gölgesinde İstanbul* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 560 ss. ISBN 978-605-360-368-9

Yıl 1973. Nüfusu 15 yılda dörde katlanmış, gecekondu mahalleleriyle hızla genişleyen, kent içindeki sanayi tesisleriyle boğulan bir şehir, İstanbul... Ve bu durumla mücadelede elverişsiz yasalar, vesayetçi bir yerel yönetim anlayışı. Ahmet İsvan, 1973 yerel seçimlerinde, CHP'ye “Ortanın Solu” ile yeni bir soluk getiren Bülent Ecevit'in rüzgârının da katkısıyla, böyle bir İstanbul'a belediye başkanı olur. CHP iktidarına rağmen, ne yerel yönetimler için gerekli yapısal reformlar, ne başka kalıcı çözümler hayata geçer. 1975-77'de iktidarda olan “Milliyetçi Cephe” ise, belediyelerin Ankara'ya malî ve idarî bağımlılığını kullanarak, muhalefetin elindeki İstanbul'u adeta cezalandırır. Yine de pek çok çözüm üretilir: Belediye borçları ödenir, mülkleri kamuoyuna açıklanır, haksız işgaller giderilir, ucuz ekmeğe için “Halk Ekmeği” devreye girer, yapılamayan metro yerine tercihli otobüs yolu hayata geçirilir, İstanbul Avrupa kültür mirası alanı olarak kabul edilir.

ALİ RIZA İZGİ, *Hangi Ortaklık* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2011), 375 ss. ISBN 978-975-255-329-3

Çalışmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaşamının yollarını aramayı alışkanlık haline getirmiş uluslar; önce onurlarını, sonra özgürlüklerini, daha sonra geleceklerini kaybetmeye mahkûmdurlar.

TAHAR BEN JELLOUN, *Beckett ve Genet-Tanca'da Bir Çay* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2011), 88 ss. ISBN 978-975-570-543-9

Fas'ın Tanca şehrinde; âşıkların, turistlerin ve entelektüellerin müdavimi olduğu denize nazır ünlü Hafa Kahvesi. Taraçalardaki masalarda, naneli çaylarını yudumlayan gençlerin arasında tanıdık bir sima, Jean Genet, tüm ekşiliği ve enerjisiyle siyah tarafta hayata diklenmekte. Heykeltıraş Giacometti'nin elinden çıkmışçasına zarif, Samuel Beckett, bu hayali karşılaşmanın beyaz tarafında. Godot'yu beklercesine

hayali bir metin. Uzun yıllar Genet'yle dostluğunu sürdürmüş, Goncourt ödüllü yazar Tahar Ben Jelloun'un kaleminden.

ROBERT JUTTE, *Erken Modern Avrupa'da Yoksulluk ve Sapkınlık* [çeviren Bengü Kurtege Sefer] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2011), 270 ss. ISBN 978-605-423-861-3

Bu kitap, erken modern dönem boyunca yoksulluğun ve sosyal çarpıklığın veya başka bir deyişle kilisenin öğretilerine uymayan bir hayat yolunu seçmek durumunda kalanların öyküsünü sunmaya çalışıyor. Robert Jütte, yoksulların kendi dünyalarını nasıl şekillendirdiklerini ele alıyor ve nihai meyveleri XIX. yüzyılda ortaya çıkan sistemli sosyal yardım programlarının gelişimini inceliyor. Bireysel reformcuların ıslah edici rolleri hakkındaki geçmiş dönemlerinde görülen geleneksel vurgunun tersine, Profesör Jütte'nin araştırması, diğer pek çok çalışmadan farklı olarak yoksullara ve içinde yaşadıkları sosyal, komünal ilişkiler ağının karmaşıklığına çok daha yakından bakıyor. Yalnızca yoksulluk yardımı olarak geçinenlerin değil, mahrumiyet çekmesine rağmen bir şekilde hayatta kalmanın yolunu bulmuş olan çok daha geniş kitlelerin hayatlarını ve bu kişilerin belirli toplumlar içinde hayatta kalmak için hangi yollara başvurduklarını mercek altına almaktadır. Yoksulların burada anlatılan yaşamlarının üzerinden iki yüzyıldan uzun bir süre geçmiş olmasına karşın, konu önemini halen korumaktadır. Geçmişte yoksulların yaşamlarına damga vuran değişiklikler ile modern Avrupalıların davranış ve eylemleri arasında bir ilişki kurulabilir; zira Avrupa'nın refah devletlerinin temelleri onların tecrübeleri üzerine inşa edilmiştir.

KOJİN KARATANI, *Derinliğin Keşfi* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 240 ss. ISBN 978-975-342-803-3

Japonya'da 1980'lerin başında yayımlanan ve birçok dile çevrilen "Derinliğin Keşfi", o tarihten beri çeşitli ülkelerdeki 'modernlik ve edebiyat' tartışmalarının eksenine oturmuş durumda. Kitabın bu başarısının sağlam bir temeli var. Karatani, bizlerin pek aşına olmadığı, 19. ve 20. yüzyıl Japon edebiyatını yeniden yorumlamakla sınırlamıyor kendini: Buradan hareketle 'modernlik', 'edebiyat', 'köken', 'devlet' gibi kavramların temelinde yatan ön kabullerimizi sorgulamayı, bu ön kabullerin 'ideolojik' doğasını gözler önüne sermeyi amaçlıyor.

REŞAT KASABA, *Modern Dünyada Türkiye: Türkiye Tarihi 1839-2010* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 626 ss. ISBN 978-605-105-074-4

Dört ciltlik bu tarih kitabı, Türklerin Anadolu'ya girdiği 11. yüzyıl sonundan başlayarak Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu, Osmanlı'nın 15-16. yüzyıllarda doğuda İran sınırından, batıda Macaristan'a, güneyde Kuzey Afrika ve Arap Yarımadası'na kadar uzanan geniş toprakları olan güçlü bir imparatorluk hâline gelişini kapsıyor. Son cilt ise imparatorluğun I. Dünya Savaşı sonrasında parçalanışına ve modern Türkiye devletinin tarihine ışık tutuyor. Eser aynı zamanda, birçok ülkeden, birçok yazarın katkısı ile son yıllarda Osmanlı tarihi ile Türkiye araştırmalarında görülen oldukça önemli ilerlemeleri yansıtıyor. Türkiye Tarihi'nin dördüncü cildi, 19. yüzyılda başlıyor ve bu yüzyılın tarihsel arka planına Osmanlı İmparatorluğu'nun sonlarında yapılan reformlar, Jöntürk dönemi, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk cumhuriyetinin kuruluşunu ele alarak bakıyor. Daha sonra cumhuriyet dönemine odaklanan kitap, siyasî ideoloji, iktisadi gelişme, ordu, göçler, Kürt milliyetçiliği, İslamcılığın yükselişi ve kadınların güç elde etme mücadelesi gibi temalar üzerinde durduktan sonra sanat, mimarî, edebiyat ve İstanbul'un kısa tarihi bölümleriyle sona eriyor.

AYHAN KAYA, ÖZGE ONURSAL BEŞGÜL, SENEM AYDIN DÜZGİT VE YAPRAK GÜRİSOY, *Avrupa Birliği'ne Giriş Tarih, Kurumlar ve Politikalar* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011), 304 ss. ISBN 978-605-399-222-6

Avrupa Birliği projesinin bir bütünleşme ve barış projesi olduğunu, aynı zamanda bu projenin ne sadece ulusal yönetime müsaade ettiğini, bunu tersine içinde bölgesel yönetimi de bulduran çok katmanlı bir yönetim modelini benimsediğini hatırlatmak isteriz. Bu yönüyle bakıldığında, AB'nin oluşum sürecinde bulunan siyasal, toplumsal ve iktisadî bir bütünü parçalamak niyetinde olmadığını vurgulamakta fayda var. Kaldı ki AB projesi parçalanmaları ve bölünmeleri tasvip etmeyen bir projedir. Türkiye'de, AB'nin ulusal yapılanmaları bölen ve parçalayan bir perspektife sahip olduğu yönünde değerlendirmelere sıkça tanık olunmaktadır. Kitap, Avrupa Birliği tarihini, kurumlarını, politikalarını ayrıntılarıyla anlatan ve ek okuma önerileri getiren bir yapıyla karşımıza çıkıyor.

ÖNDER KAYA, *Avrupa Tarihi: Roma İmparatorluğu'ndan Hitler Almanyası'na* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011), 327 ss. ISBN 978-605-114-924-0

Avrupa, hâlihazırda içinde yaşadığımız dünyanın değerlerini ve hâkim anlayışını belirleyen en önemli kıta durumundadır. Ancak bu kıtanın geçmişi hakkında yazılmış Türkçe kitap sayısı azdır. Önder Kaya'nın bu kitabı Avrupa'nın kıta geçmişi hakkında önemli bilgiler sunuyor. Kitap, İlkçağ'dan 20. Yüzyıl'a kadar uzanan süreçte Avrupa'nın yaşadığı bazı önemli olaylar incelenerek hazırlandı. Dünyanın en görkemli imparatorluklarından birisi olan Roma'nın kuruluşu ve düşmanlarına karşı elde ettiği zaferler, filmlere konu olan 300 Spartalı'nın ilginç hikâyesi ve yaşantılarından çarpıcı örnekler, Roma'ya kök söktüren Kartaca'ya dair detaylı bilgiler, kendisini suyun kaldırma kuvvetini bulan kişi olarak tanıdığımız Arşimed'in Roma'ya karşı uyguladığı kuşatma taktikleri, Ortaçağ'da çocuklardan oluşan ordunun kuruluş hikâyesi, Habsburg Hanedanı'nın tarihi, Amerika kıtasının ilk kâşifleri Vikingler, Akdeniz'i paylaşmak için karşı karşıya gelen iki büyük amiral; Barbaros ve Andrea Doria'nın hesaplaşması, Avrupa Tarihi'nde İnebahtı Savaşı, Osmanlılar ve Avrupa mizahı, Almanya'nın kuruluş hikâyesi ve Hitler Almanyası'nın bilinmeyen yönlerini anlatmaktadır. Birçok çarpıcı başlıkta Avrupa tarihini resimler, fotoğraflar eşliğinde okumak isteyenlerin kaçırmaması gereken bir kitaptır.

OTTO KERNBERG, *Aşk İlişkileri* [çeviren Abdullah Yılmaz] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 274 ss. ISBN 975-539-292-0

Bu kitapta, şimdiye kadar sanatçıların ve yazarların bitmez tükenmez konu hazinesi olan 'aşk' psikiyatrinin yaşayan büyük ustası sayılan O. F. Kernberg'in divanına uzanıyor. Ve ortaya hepimizin başına gelen, karşısında aciz kaldığımız aşk hallerinin tüm yönleriyle incelendiği zengin bir bilimsel metin çıkıyor. En başta aşık olma kapasitesi olmak üzere, yaşanan aşk ilişkilerindeki normallik ve patolojiyi irdeleyen Kernberg, uzun meslek hayatında karşılaştığı vakaları titiz bir analizden geçiriyor ve vardığı sonuçları bu kitapta bizlerle paylaşıyor.

MUHSİN KIZILKAYA, *Açlığın Sofrasında* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 239 ss. ISBN 978-975-050-911-7

Yeryüzünde vuku bulmuş ne kadar tatsız, ne kadar can acıtıcı, ne kadar yürek yakıcı hadise varsa meğerse hepsi yemek yüzünden çıkmış. Çünkü her türlü savaşın, her türlü kavganın temelinde ekmek davası yatar. Toprağın bu kadar kutsal bir şey olması, hatta insanoğlunun üzerinde yaşadığı tapulu mülkü-

ne vatan adını vermesinin temelinde de bu karın doyurma dürtüsü yatar. Toprak besin verir, besin karın doyurur, doymuş insan mutludur, açlık ise beladır. Ondan olsa gerek Albert Camus: “İnsan aç kalmayagörsün, inançlarını bile yer.” demiş. Çocukken soğuk kış gecelerinde, soba ateşinin etrafına kurulup dinlediği hikâyeler, masallar, destanlar, belleğinde yer ederken, öykünün bir yerine sızmış olan yemek bahsinin hep özel bir yeri olmuş Muhsin Kızılkaya için. Kulağına çalınan onca kan, gözyaşı ve acının arasından buram buram yemek kokuları dolmuş burnuna. O hiç var olmayan yemeklerin tadı kalmış damağında. Açlığın Sofrasında, bizi düşünlerden alıp mir konaklarına götürüyor, beylerin şölen gibi sofralarından kaldırıp bir içli köftenin insanın başına neler açtığını gösteriyor. Kulağına dolanlara dengbêj olup ses veren Muhsin Kızılkaya, ecinnilerden Nasturilere uzanan türlü hikâyeler anlatıyor ve diyor ki “Hikâyeler pek iştah açıcı değilse bile, insanoğlunun birbirini yerken pek iştahlı olduğuna bir kanıt gibidir hepsi.” Buyrun sofraya!

SIEGFRIED KRACAUER, *Kitle Süsü* [çeviren Orhan Kılıç] (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 304 ss. ISBN 978-975-342-836-1

Bir dönemin ruhunu, kendi hakkında verdiği yargılara bakarak değil, ona ait yüzeysel, geçici, marginal fenomenleri inceleyerek kavrayabileceğimizi düşünen Kracauer, *Kitle Süsü*'nde toplanan denemelerinde de bu bilinçli epistemolojik tercihin izini sürüyor. Alışveriş merkezleri, seyahat, dansçı kızlar, fotoğraf, çok satan kitaplar, otel lobileri, biyografiler ve sinema üzerinden yalıtılmışlık, yabancılaşma, can sıkıntısı, şehir kültürü, bireyle grup arasındaki ilişki vs. gibi modernliğe özgü temel temaları ele alıyor. Scheler, Simmel, Benjamin ve Kafka üzerine yazdığı yazılarda da bir yandan düşünür ve yazarları analiz ederken bir yandan da kendi felsefi konumunu ifade ediyor. 'Günümüzün çok satan kitaplarının, hayatta kalma içgüdüleriyle hareket eden okurunun, can sıkıcı soruların suskunluğun derinliklerine gömülmesi kadar arzuladığı başka bir şey daha yoktur, ' diyen Kracauer, denemelerinde okuru bu tür rahatsız edici sorularla yüzleştiriyor.

GRZEGORZ W. KOLODKO, *Gezici Dünya* (Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş., 2011), 268 ss. ISBN 978-605-436-247-9

Grzegorz W. Kolodko, bir akademisyen ve konuya ilişkin derin uygulamaya dayanan deneyimleriyle uluslararası ekonominin en keskin ve doğru gözlemcilerinden biridir. Onun yazıları küreselleşmenin ekonomi politikası üstüne yapılan tartışmalarda daima önemli bir başlangıç noktası oluşturacaktır.

ONUR BİLGE KULA, *Anadolu'da Çoğulculuk ve Tolerans* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 634 ss. ISBN 978-605-360-430-3

Bu kitaptaki iki temel kavram olan çoğulculuk ve tolerans, insanlık tarihinin özellikle dünya dinlerinin ortaya çıkmasından sonraki en büyük felsefi sorunudur. Bugün de önemli bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Anadolu'da Çoğulculuk ve Tolerans siyasal ve kültürel yaşam tarzına güncel yansımaları da olan önemli bir felsefi sorunu kültür, felsefe ve edebiyat tarihi açısından özgün metinlerinde yorumlamaktadır. “Çokluk/çoğulluk”, Anadolu kültürünün en belirgin özelliklerinden biri olmasına ve bu çoğul birikimden genellikle övgüyle söz edilmesine karşın, bunun günümüzde toplumsal bilince ne ölçüde yansdığı ve yaşam tarzına dönüşerek günlük yaşamda ne düzeyde geçerliliği yeterince tartışılmamaktadır. Bu kitap, bir kültürün veya ülkenin böyle bir çoğul birikime sahip olması, o tümel kültür ile onu oluş-

turan 'alt-kültürler' veya 'parça kültürler' arasındaki bazı gerilimlerin veya zorlukların akla uygun hale getirilmesi ve çözümü için önemli bir kaynak görevi göreceğe benziyor.

MICHEL MAFFESOLI, *Göçebelik Üzerine* [çeviren Mahir Ender Keskin] (İstanbul: Bağlam Yayınları, 2011), 199 ss. ISBN 978-605-580-939-3

'Belki de bizim gerçek kaderimiz edebî olarak yolda olmaktır, hiç durmadan nostaljiyle pişman olan ve arzulayan, dinlenmeye susamış ve hiç durmadan başıboş yola koyulan. Kutsal olan bir şey varsa o da nereye vardığını bilmediğimiz; fakat inatla izlediğimiz yoldur. Tıpkı karanlık ve tehlikeler arasında bizi neyin beklediğini bilmediğimiz, şu anki yürüyüşümüz gibi...'

ŞERİF MARDİN, *Türkiye, İslam ve Sekülerizm* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 288 ss. ISBN 978-975-050-945-2

Dinin toplumsal hayatta oynadığı rol, dinî kurumların Cumhuriyet döneminin modernleşme perspektifiyle yaşadığı gerilimli ilişki, toplumbilimleri açısından çeşitli tartışmalara yol açmıştır. Şerif Mardin'in bu kitapta bir araya getirilen makaleleri, 19. yüzyıldaki siyasal tartışmalardan AKP'ye uzanan gerilim hatlarının siyasal düşüncede ve siyaset sahnesinde nasıl bir rol oynadığını inceliyor. Türkiye'de düşünce tarihi, din ve siyaset sosyolojisine yaptığı önemli katkılar nedeniyle düşünce hayatımızın önde gelen isimlerinden biri olan Şerif Mardin, toplumumuzda yüz yılı aşkın bir süredir gündemde kalan din, modernleşme, Batılılaşma gibi olguları hem resmî yorumun hem de yerleşik muhalif söylemlerin dışında kalarak, toplumsal zemin ve arka planlarıyla birlikte inceler. Mardin'in pozitivist Batı düşüncesinin Türkiye'de egeyen görüşle birleşerek biçimlendirdiği 'kabul edilmiş' eğilim ve yöneme kapılmayışı, toplumsal değişim dinamiklerini genelgeçer kalıplara sokmayışı, resmî ideoloji ve Kemalist söylemin etkilerinden uzak kalışı, onu 'Cumhuriyet aydınları'nın önemli bir kesiminden kalın çizgilerle ayırır ve bütün eserlerini toplumbilim dünyamızda ayrıcalıklı bir yere koymayı gerektirir.

JAMES VON HOM MELTON, *Aydınlanma Avrupasında Kamunun Yükselişi* [çeviren Ferit Burak Aydar] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2011), 314 ss. ISBN 978-605-423-863-7

Karşılaştırmalı bir sentezin eseri olarak, son yirmi yılda muazzam büyüyen Fransız, Alman ve İngiliz-Amerikan literatürüne dayanılarak yazılmış olan bu kitap 18. yüzyıl yaşamında 'kamu'nun artan önemini konu ediniyor. Burada ele alınan kamusal alan, çoğunlukla gazetelere, romanlara ve 18. yüzyılın matbaa kültürünün diğer ürünlerine düzenli erişebilecek kadar mala, mülke ve eğitime sahip olan erkek ve kadınlar tarafından işgal edilmektedir. Ticarileşmiş kültürel kurumlar ve edebiyat pazarları kitaplar, oyunlar ve sanat için yeni kitleler 'kamular' yaratmıştı, ama bu durum aynı zamanda, eleştirmenlerin 18. yüzyıldan günümüze kadar yakındıkları estetik beğeni standartlarını da alt üst etmişti. Kitapta kamunun yükselişi süreci ele alınırken, önce meselenin siyasal boyutları inceleniyor ve 'kamuoyu'nun Aydınlanma çağı siyasal kültüründe kazandığı öneme odaklanılıyor. Okuma, yazma ve sahnenin evrimi üzerine yoğunlaşıldığı sonraki aşamada, edebiyat ve tiyatroyla ilgilenen insan sayısındaki artışın yol açtığı olanaklar ve ikilemler araştırılıyor. Son aşamada ise, salonlar, tavernalar, kafeler ve masonluğun Aydınlanma Avrupasında kamunun doğuşuna nasıl eşlik ettiği inceleniyor. Profesör Melton, Aydınlanma kamusal alanının mirasının, Aydınlanma'dan günümüze kadarki farklılıklarına karşın, görüldüğünden daha kalıcı olduğunu göstermektedir.

ZIYA MERAL, *Budala: Nietzsche ve Dostoyevski Karşı Karşıya* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2011), 96 ss. ISBN 978-975-256-344-5

Nietzsche Mesih Karşıtı adlı kitabında Hz. İsa'yı 'budala' olarak tanımlamaktadır. Bu bir hakaret değil, Nietzsche'nin, Dostoyevski'nin Budala adlı romanından etkilenerek geliştirdiği psikolojik bir analizdir. Ancak, Nietzsche'nin 'budala' kelimesini kullanımına ve Dostoyevski'nin Budala romanına bakıldığında, ikisinin arasında bir benzerlik yerine, tam tersine Tanrı, gerçek, ahlak, umut ve gelecek konusundaki inançlarından kaynaklanan, derin bir çatışma su yüzüne çıkmaktadır. 19.ve 20. yüzyılların özünü ve ruhsuzluğunu daha yolun başında sezmiş, aynı sorunlara dikkat çekmiş, ancak farklı çözümler üretmiş iki düşünürün, Nietzsche ve Dostoyevski'nin, yaşamlarının ve fikirlerinin çatışması, aynı soru ve sorunlarla bocalayan çağımız insanı için önemli ipuçları barındırmaktadır.

CHRISTA MESNARIC, *Yöneticiler için Aristoteles* [çeviren Ersel Kayaoğlu] (İstanbul: Sistem, 2011), 468 ss. ISBN 978-975-322-645-5

Neredeyse 2500 yıl geçtikten sonra, Aristoteles'in yaşamı ve bilgeliği bizim için hiç olmadığı kadar büyük bir anlama sahip. Bu kitap, Aristoteles'in eriştiği bilgileri deneyimli bir yöneticinin, bir girişimcinin veya bir danışmanın bakış açısıyla birleştiriyor, yeni bir yönetim öğretisi sunuyor. Aristoteles bize insanın ve evrenin nasıl bir yapıya sahip olduğunu, her şeyin nasıl işlediğini ve hangi noktaların yaşamımızı ve çalışmamızı ileriye götürebileceğini gösteriyor. Yöneticiliğin spiritüel yönlerinin ana başlık olarak değerlendirildiği kitapta Christa Mesnaric, personel sorumluluğunu üstlenmek, çalışanların yönetimi, çalışanların motive edilmesi ve yetenek yönetimi, profesyonel bilgi ve beceri yönetimi, duygu yönetimi gibi konularda bugünün yöneticilerine ve yönetici adaylarına rehberlik yapıyor. Aristoteles, tek başına çağdaş bir şirket danışmanı ve kişisel koç görevini üstleniyor.

HAKAN MIHÇI, *İktisada Dokunmak* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2011), 312 ss. ISBN 978-605-573-889-1

İktisat bilimi, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bir insan etkinliği olan iktisadi alanı rasyonel bir faydakâr mekaniği ile açıklamaya çalışan dar ve indirgemeci bir kuramsal çerçeveye özdeşleşti. Bu yaklaşım günümüzde de iktisat eğitiminin ana çizgisini belirlemeyi sürdürüyor. Ancak yerleşik iktisat anlayışı karşısında iktisadın tarihsel, çoğulcu ve eleştirel yaklaşımlara dayandığı ölçüde bilimsel bir nitelik taşıyabileceğini düşünen azımsanamayacak sayıda iktisatçı var. Hacettepe Üniversitesi İktisat Bölümü'nde sürdürdüğü akademik yaşamı boyunca, eleştirel ve çoğulcu bir iktisat anlayışının hayat bulması için didinen Prof. Dr. İbrahim Tanyeri de bu tür iktisatçılardan. Bu kitapta bir araya getirilen yazılar, onun öğrencileri ve meslektaşları tarafından kaleme alındı. Bu yazılar, iktisadi düşünce, iktisat metodolojisi, iktisadi tarih ve kalkınma iktisadının sunduğu geniş perspektiften hareketle, toplumsal gerçeklik karşısında kendini dokunulmaz kılan iktisada dokunuyor. Farklı bir iktisat anlayışının hem olanaklı hem de gerekli olduğuna işaret ediyor.

JEAN PAUL MONGIN, *Leibniz: Mümkün Dünyaların En İyisi* [çeviren Zeynep Direk] (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 64 ss. ISBN 978-975-342-828-6

Küçük Filozoflar Dizisi, 8-12 yaş çocukları için filozofların hikâyelerini anlatan çok güzel resimlenmiş kitaplardan oluşuyor. Diziyile çocukların felsefeye zevkli bir giriş yapmalarını, kendi sorularının pe-

şinden gitme alışkanlığı kazanmalarını amaçlıyoruz. Leibniz: Mümkün Dünyaların En İyisi, Küçük Filozoflar dizisinin altıncı kitabı. İki temel sorusu var kitabın: - Bundan daha iyi bir dünya olamaz mı? - Yaşadığımız dünya olabilecek dünyaların en iyisi mi gerçekten? Hikâyemizde, Alman filozof Wilhelm Leibniz ömrünün sonlarına doğru bir akşam, bütün evreni açıklamak için yazdığı satırlara artık son noktayı koyduğunu düşünüyordu. Ne var ki küçük dostu Théodore 'kötülük' sorununu anlayamamıştı: İnsanlar bu kadar büyük suçları nasıl işleyebiliyordu?

KAROL MODZELEWSKI, *Barbarların Avrupa'sı* [çeviren Nedim Demirtaş] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 480 ss. ISBN 978-605-360-359-7

Ren Nehri'nin doğusu, Alpler'in ve Tuna Nehri'nin kuzeyinde uzanan uçsuz bucaksız alana, Romalı yazarlar barbaricum, yani barbarların ülkesi diyorlardı. Burada kendilerine özgü bir siyasi, iktisadi ve toplumsal örgütlenme içinde yaşayan pagan kavimlerin Roma İmparatorluğu ve Hıristiyanlık ile kurdukları ilişki Avrupa'nın çehresini belirledi. Polonyalı Ortaçağ tarihçisi Karol Modzelewski, özellikle Germenlere ve Slavlara ilişkin kaynakları, karşılaştırmalı bir bakış açısıyla çok yaratıcı bir eleştirel okumaya tabi tutarak, Avrupa tarihinin bu belirleyici dönemine yepyeni bir yorum getiriyor. Barbarlar hakkındaki tüm klasik anlatıları, Caesar'dan Tacitus'a, Bede'den Saxo Grammaticus'a kadar süzgeçten geçiren Modzelewski, daha sonra eski Roma topraklarında kurulan krallıkların yasa derlemelerini karşılaştırmalı bir yaklaşımla ele alıyor. Yazar, Roma hukuku, Hıristiyanlık ve barbar kavimlerin kolektif anlayışlarının nasıl iç içe geçtiğini göstererek, kabileden devlete uzanan süreci irdeliyor. Sonuçta da, Avrupa kültürünü sadece Akdeniz ve Hıristiyan mirasına bağlayan genel kabulün aksine, Avrupa'nın kültürel çeşitliliğinde hiç azımsanamayacak bir etki yapan barbar kavimleri de kapsayan yeni bir tarihsel sozycirci öneriyor: Avrupa'nın kendi tarihine bakarken barbar geçmişini de hesaba katması gerektiğini hatırlatıyor.

FARSHİD MOUSSAVİ, *Biçimin İşlevi* [çeviren Pelin Derviş] (İstanbul: YEM Yayınları, 2011), 520 ss. ISBN 978-994-475-750-8

Biçimin İşlevi, tekrarlama ve farklılaşmaya dayanan yeni bir biçim kuramı önerir. Bu kuram, mimarlığı, çevreyle ilişkimize hükmeden özcü yaklaşımlardan sıyırmayı ve yapıları, giderek karmaşıklaşan çevremizi tanımlayan neden ve unsurların çeşitliliği içinde değerlendirmenin, maddesellik fikrini hem fiziksel hem de fiziksel olmayı kapsayacak şekilde genişletmekle mümkün olacağını savunur. Bu aynı zamanda, yapıli biçimlerdeki işlevin yukarıdan aşağı doğru inen bir neden-sonuç ilişkisi içinde değil, çeşitli girdiler arasında çalışan bir çapraz işlem olarak kavramsallaştırılmasına olanak tanıyarak, onu matematik, biyoloji ya da bilgisayar bilimlerinde anlaşıldığı şekliyle kurgular. Kurgulamayı, biçimler ile onların tamamlayıcı parçaları ve bağlamı arasındaki karşılıklı etkileşime yardımcı olan bir çapraz işlev olarak tanımlayan Biçimin İşlevi, bu parçaların ya da maddi sistemlerin duyuşsal istekler ile üretim ve teknikle ilgili konular da dahil olmak üzere bir dökümünü ortaya koyar, bunların yenilikçi biçimler meydana getirmek için nasıl kurgulanacağını çözümler. Bu maddi sistemleri farklı şekillerde tekrarlayıp birleştirerek ve çeşitli konuları işin içine katarak, farklı algı ve etkiler veren benzersiz hibrit kurgular meydana getirmek için bir çapraz işlemin nasıl kullanılabilceğini gösterir.

MURATHAN MUNGAN, *Doğduğum Yüzyıla Veda* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 408 ss. ISBN 978-975-342-261-1

Bir yüzyılın ikinci yarısında doğanların, bir sonraki yüzyılın ilk yarısını görme şansını kutlamak amacıyla kotarılmış bir kitap *Doğduğum Yüzyıla Veda*, Murathan Mungan'ın ilk kez 1999 yılında sınırlı sayıda yayımlanmış ve baskısı tekrarlanmamış şiir seçkisi yıllar sonra tekrar basım yapıyor. Yıllardır so-
ran, sabırla bekleyen yeni kuşaklar için...

CHARLES G. NAUERT, *Avrupada Hümanizma ve Rönesans Kültürü* [çeviren Bahar Tırnakçı] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 328 ss. ISBN 978-605-360-341-2

Rönesans Avrupa'sının siyasi ve entelektüel elitlerinin karakterini belirleyen Hümanizma kültürü-
nün yükselişini inceleyen bu kitap, tarihin en etkili kültür devrimlerinden birinin belli başlı belirleyici özel-
liklerinin ufuk açıcı bir sentezini sunuyor. Charles G. Nauert, 14. yüzyıl İtalya'sının benzersiz toplumsal
ve kültürel koşullarının ürünü olan Hümanizma'yı daha geniş bir Avrupa bağlamına yerleştirerek, Kuzey
Avrupa'ya yayılışını da ayrıntılı olarak ele alıyor. Hümanizma'nın Petrarca'dan Montaigne'e bütün önemli
veçheleriyle aktarılması, elinizdeki kitabı geleneksel olarak İtalya'daki Hümanizma deneyiminin egemen
olduğu diğer incelemelerden ayırıyor. 14. yüzyıl İtalya'sında ortaya çıkan, 15. yüzyılın sonlarından itiba-
ren de bütün Avrupa'ya yayılan Hümanizma'nın, elitist kökenine karşın giderek popüler kültürde ve güzel
sanatlarda baskın bir rol üstlenmeye başladığı bu tarihsel süreç, sanatla ve önemli şahsiyetlerin yaşam öy-
külerinden unsurlarla, entelektüel yaşamın kenarına itilseler de bilgiyle donanmış hümanistler olmayı he-
defleyen kadın örnekleriyle renklendiriliyor. Yalnızca Hümanizma'nın kaynağına değil, uğradığı dönü-
şümlere ve Rönesans sonrası dönemdeki entelektüel ve dinsel gelişmeler üzerindeki etkilerine de odakla-
nan yapıt, bu alandaki bütünlüklü çalışmalardan biridir.

DAVID NICOLLE, *Attila ve Göçer Kavimler* [çeviren Levent Cinemre] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür
Yayınları, 2011), 64 ss. ISBN 978-605-360-345-0

Attila ve Göçer Kavimler, askeri kuvvetlerin, araçların, şahsiyetlerin ve taktiklerin tarihini anlatır.
Renkli tablolar - Benzersiz ayrıntılar - Renkli savaş sahneleri – Fotoğraflar... Orta Asya'dan çıkıp cihana
hükmeden fatihler arasında iki isim öne çıkar: Attila ve Cengiz Han. İkisi de, sel gibi yayılarak uçsuz bu-
caksız toprakları kaplayan fetihleriyle tanınır. Ancak Cengiz Han Asya'nın büyük kısmında geçerli kıldığı
yasalar ve Moğol egemenliği altında gelişen ticaretle de anılırken, Avrupalılar tarafından 'Tanrı'nın kırba-
cı' diye bilinen Attila, daha çok Roma İmparatorluğu'na indirdiği yıkıcı darbelerle ün salmıştır. Türk ve
Macar dünyalarında bir kahraman, Batı'da ise bir 'umacı' olarak nam salan Attila'nın kısa ömürlü impara-
torluğu aslında nasıl bir devlettir? Ondandır Hunlara ne oldu? Attila'dan Cengiz Han'a uzanan süreçte
Orta Asya göçerleri Dünya tarihinde nasıl bir rol üstlenmişlerdir? David Nicolle Attila'nın ve Hunların ta-
rihini anlatırken, bu soruların da cevabını arıyor.

DAVID NICOLLE, *Birinci Haçlı Seferi 1096-99* [çeviren L. Ece Sakar] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür
Yayınları, 2011), 96 ss. ISBN 978-605-360-245-3

Tarihin en büyük savaşlarının ayrıntılı dökümleri, çarpışan kuvvetlerin komuta stratejileri, muhare-
be taktikleri, askerî harekâtların düğüm noktaları. Birinci Haçlı Seferi'nin başlangıcından sonuna kadar ya-

şanan tüm önemli muharebeler: Eskişehir pususu, Selçuklu-Dânişmendli ittifakı, Antakya kuşatması, Kudüs kuşatması, Askalân savaşı 1071 yılında Malazgirt Savaşı'nda Bizans'ı büyük bir bozguna uğratarak Anadolu'ya giren Türklerin ilerleyişini durduramayan İmparator I. Aleksios 1095 yılında Batı Avrupa'dan yardım istedi. Papa II. Urbanus'un çağrısı ve Keşiş Pierre'in (l'Ermite) ateşli vaazları ardından toplanan Birinci Haçlı Ordusu Avrupa'yı katederek Kutsal Topraklara doğru ilerlediler. Onları kendi içinde bölünmüş durumdaki bir İslam dünyası karşılayacaktı. Bu bölünmüşlükten ve özellikle ağır süvarilerinin şaşırtıcı gücünden yararlanan Haçlılar, hiç beklenmedik zaferler kazanarak Filistin'e kadar indiler ve sonunda Kudüs'ü aldılar. Doğu ile Batı'nın birbirleriyle sadece savaşmakla kalmayıp, ilk kez bu boyutta tanışmalarına da sahne olan Haçlı Seferleri'nin perdesi böyle açıldı.

DAVID NICOLLE, *İkinci Haçlı Seferi 1148* [çeviren L. Ece Sakar] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 96 ss. ISBN 978-605-360-253-8

İkinci Haçlı Seferi'nin başta gelen nedeni, Edessa (Urfa) şehrinin Müslümanlar tarafından geri alınmasıydı; bu olay, ilk kurulan Haçlı devletinin yıkılışını da simgeliyordu. Öte yandan, Ortadoğu'da kurulan Haçlı devletleri de gerilemeye başlamıştı. Bu koşullarda Clairvaux'lu Bernard'ın ateşli vaazlarıyla başlayan İkinci Haçlı Seferi'nin en stratejik hedefi Şam şehrini ele geçirmek oldu. Hıristiyan Batı Avrupa'da elli yıl önceki ilk seferin başarıları belleklerde henüz tazeydi ve askerî üstünlüğün yeniden sağlanacağından kimsenin kuşkusu yoktu. Ama Haçlılar Şam kuşatmasında tam bir bozguna uğradılar ve Haçlı Seferleri tarihinde bir dönüm noktası olan İkinci Haçlı Seferi Batılı kaynaklara "Şam felaketi" olarak geçti.

DAVID NICOLLE, *Üçüncü Haçlı Seferi 1191* [çeviren L. Ece Sakar] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 96 ss. ISBN 978-605-360-408-2

Üçüncü Haçlı Seferi iki unutulmaz kişiliği, İngiltere Kralı Aslan Yürekli Richard ile Sultanü'l İslâm ve'l Müslimîn Selâhaddin Eyyûbî'yi karşı karşıya getirdi. Askerî tarih meraklıları yüzyıllar boyunca, kararlı ve ağır techizatlı Batı ordularıyla karşılarındaki Selâhaddin'in daha hafif, ama hareketli kuvvetleri arasındaki muharebeler hakkında bıkip usanmadan kafa yordular. İki taraf arasındaki farklı strateji ve taktik anlayışları Üçüncü Haçlı Seferi'nde çok belirgin bir hale gelmişti. Sonuçta, Kral Richard komutasındaki Haçlılar bazı başarılar kazandıysa da, Sultan Selâhaddin Kudüs'ü korumayı bildi. Bu kitap, tarihte efsanevî bir yer edinen Üçüncü Haçlı Seferi'ni, muharebelerin, komutanların ve taktiklerin analizleriyle birlikte anlatıyor.

SYLVIA WING ÖNDER, *Bizim Burada Mikrop Olmaz* [çeviren Mehmet Doğan] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2011), 275 ss. ISBN 978-605-423-850-7

Bu kitap, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'ndeki belirli bir coğrafyada uygulanan tedavi usulleri üzerine yapılmış etnografik bir araştırmadır. Araştırma sahası olarak seçilen bölgenin hastalık, sağlık, doğum ve ölümle ilgili inanç ve düşüncelerine odaklanmaktadır. Sylvia Wing Önder, geleneksel tedavi usulleri ile modern klinik usullerini devingen bir etkileşim içerisinde incelemekte; sağlığa, hastalığa, doğaüstüne, insanın dünyadaki yerine, cinsiyet rollerine, geleneğe ve değişime dair kültürel yapı hakkında bilgiler sun-

maktadır. Yazar, kırsaldaki kadın ile sağlık kurumlarında çalışan hemcinslerinin bilgi birikimleri, bu birikimi başkalarına gösterip açıklama şekilleri, kadınların kültürün meydana getirilmesine, sürdürülmesine ve yeniden tasarlanmasına nasıl katıldıkları konusunda topladığı bilgileri bizimle paylaşıyor. Bu araştırmanın amacı, güncel uygulamaları belgelemenin yanı sıra, insanların kendileri ve aile üyeleri için uygun gördükleri tedaviyi ne şekilde seçtiklerini, bununla nasıl uzlaştıklarını göstermektedir. Bu yaklaşım, kadınların kültürlerini ve kültürlerinin kadınları nasıl şekillendirdiğini inceleyen araştırmalara katkı sağlayacak bir kuramın geliştirilmesine imkan tanıyacaktır.

DERYA NÜKET ÖZER, *Aferin Desinler Diye - Doğan Hasol Kitabı* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 412 ss. ISBN 978-605-360-286-6

Cumhuriyet'in ilk kuşağının karşısına dikilen zorlu koşullarla kısıtlanmış; büyük Erzincan depremiyle sarsılmış; savaş yıllarının getirdiği korku, kıtlık ve yokluklarla eksilmiş bir çocukluğu, çalışarak ardında bırakmayı seçen biri, Doğan Hasol. Yaşam çizgisini, ona üretmenin disiplini veren Galatasaray Lisesi ile mesleğini kazandıran İTÜ Mimarlık Fakültesi yılları belirlemiştir. Sonrası gelmekte gecikmemiş: Mimarlar Odası görevleri Yapı alanının bilgi merkezi YEM'in kuruluşu ve yıllar boyunca yönetimi. Mimarlık çalışmalarının yanısıra hiç beklenmedik reklamcılık serüveni. Galatasaray Spor Kulübü'nde yöneticilik. Yurtiçinde ve dışında üst düzey sivil toplum görevleri. Hazırladığı mimarlık sözlükleri, mimarlık yazıları, kitapları, Cumhuriyet gazetesinde haftalık spor yazıları. Yoğun bir mimarlık yayıncılığı. Mimar, yazar, girişimci, yönetici Doğan Hasol'un çok yönlü, dolu dolu hayatı. Kitapta ayrıca, 'başarıya giden yolların sırlarını arayanlar için de yanıtlar var, insanın dokunaklı yaşam macerasının, akan zamanın adımlarının şiiirini bulmak isteyenler için de.' Yaşamı boyunca bu kadar üretken olmaya çalışmasının bir nedeni olup olmadığı sorulduğunda Doğan Hasol'un verdiği yanıt, kitabın adını oluşturdu: 'Aferin desinler diye'.

MEHMET SINAN ÖZGEN, *Bolvadinli Mehmet Sinan Bey'in Harp Hatıraları* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 240 ss. ISBN 978-605-360-313-9

Arkadaşlar! Gecedan beri fasılasız devam eden bombardımanları kulaklarınızla duydunuz ve bu bombardımanlara hedef olan kale ve istihkâmların halini gözlerinizle gördünüz. Şimdi, millet ve vatan, önüne durulmaz bir tehlike ve yine bu andan itibaren büyük bir imtihan karşısındayız. Milletimizin kara veya ak tarihini biz ve bizim toplarımız yazacaktır. Bize doğru yaklaşan bu tehlikede ben de içinizdeyim. Binaenaleyh soğukkanlılığınızı muhafaza ediniz. Düşman gemilerinin arkası görününceye kadar hiç ateş etmeyeceksiniz, bundan sonra bacaların dibine müsademeli tane ile fasılasız indirerek atış yapacaksınız, mesafeler her topun yanındaki grafiklerde yazılıdır. Haydin çocuklar, hepimizin bir tek inanımız vardır 'ölürsek şehit, kalırsak gazi', top başına! Birinci Dünya Harbi'nden İstiklal Harbi'ne bir mülazımının gözünden harp hatıraları. Çanakkale Harbi'ne katıldığında genç bir asker olan Mehmed Sinan, Birinci Dünya Harbi süresince birçok cephede harbin ağır koşullarını yaşamıştır. Irak cephesinde Ali İhsan Paşa komutanlığında İngilizler'e karşı, esir kampına sürüklenmelerine neden olan ağır yenilgiden kurtulmasının ardından Kazım Karabekir Paşa komutanlığında Kafkas cephesinde de savaşmıştır. Sakarya Savaşı'na da katılarak Milli Mücadele'de yer alan Mülazım Mehmed Sinan, Mudanya Ateşkesi'yle memleketine geri dönmüştür. Harp süresince bu zorlu yolculuğunda, katıldığı çarpışmaları, karşılaştığı durumları, iyi bir gözlemcinin detaycılığıyla birçok cephedeki tanıklığını kaleme almıştır.

HAKAN ÖZOĞLU, *Cumhuriyetin Kuruluşunda İktidar Kavgası* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 246 ss. ISBN 978-605-105-081-2

Mustafa Kemal, 1923'te kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin başına geçtiğinde laik ve modernleşme bir milli Türk kimliği inşası sürecini başlatmıştı. Ancak bu süreç bir iktidar mücadelesini de içeriyordu. Yeni rejim muhalefeti nasıl susturacak, vizyonunu nasıl pekiştirecekti? Kısa, ama olaylı bir dönemi inceleyen Cumhuriyet'in kuruluşunda İktidar Kavgası, bu çok önemli yıllarda yeni rejimin muhalefetle başa çıkmak için başvurduğu başlıca üç siyasi ve hukuki manevraya odaklanıyor ve iktidar mücadelesinin yeni devletin biçimlenmesine nasıl katkıda bulunduğunu inceliyor. Dr. Özoğlu çalışmasına, I. Dünya Savaşı'nda kaybeden tarafta yer alan Osmanlı İmparatorluğu'nun kaderini beklediği 1918 yılıyla başlıyor. Mustafa Kemal'in ilk amaçlarını ve vizyonunu, ayrıca yeni rejimin muhalefeti bastırabilmesini sağlayan olaylardan 1925 Kürt ayaklanmasını irdeliyor. İktidar kavgası ve sonuçları 1927 yılına kadar izleniyor; bu tarihte artık yeni rejim bütün muhalefeti sindirmiş, yeni Türkiye Cumhuriyeti laik ve modernleşme bir Batı devleti olarak ortaya çıkmıştır. 'Dr. Özoğlu 1920'lerin başında Türkiye'de tek parti diktasına geçişin çok ilginç bir anlatımını sunuyor. Bu dönemin geçmiş tarih yazımı asla eleştirmeyen bir övgüyle malul olduğundan yazarın titiz yaklaşımı takdire değer.'

SERDAR ÖZTÜRK, *Türkiyede İletişim Sosyolojisinin Kaynakları: Boran ve Küçükömer'i Semptomal Okumak* (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2011) 168 ss. ISBN 978-605-578-270-2

Batı'da iletişim sosyolojisiyle ilgili çalışmalar, alan dışından kimseler tarafından başlatılmıştır. Propaganda, sinemanın etkileri, basımcılığın ve basının toplumsal değişim, dayanışma ve çatışmadaki yeri gibi konular üzerine yapılan incelemeler iletişim sosyolojisinin temellerini hazırlamıştır. İletişim alanının yavaş yavaş bilimselleşmeye başlamasıyla birlikte özgün katkılar artmıştır. Bu çerçeveden hareket edildiğinde Türkiye'de iletişimin gelişimini sosyolojik olarak anlamak için sadece iletişim disiplini içerisinde üretilen eserlerin yetmeyeceği anlaşılır. Değişik disiplinler içerisindeki bilim insanlarının çalışmalarını farklı okumak, iletişim alanının mekanik ve pozitivist bir çerçeveden kurtulmasına; daha tarihsel, daha antropolojik ve etimolojik anlamına uygun bir içeriğe kavuşturulmasına katkı sağlayabilir. Bu çalışma, İdris Küçükömer ve Behice Boran'ın çalışmalarını iletişim sosyolojisi merkezli bir okumaya tabi tutarak, Türkiye'de iletişimin gelişimini anlamaya çalışmaktadır.

SERDAR ÖZTÜRK, *Mekan ve İktidar: Filmlerle İletişim Mekanlarının Altpolitikası* (Ankara: Phoenix, 2011) 288 ss. ISBN 978-605-465-711-7

Mekan, tarih boyunca üzerinde kontrol ve disiplin kurmak için yoğun mücadelelerin sergilendiği bir özelliğe sahip. Mücadele Spinoza'nın deyişiyle büyük harfle başlayan İktidar yani Potestas ile küçük harfle başlayan iktidar yani potentia arasında sürdü, sürmekte ve sürecek. Altpolitika, geniş toplum kesimlerinin mücadele güçlerini, mücadelelerini ve taktiklerini içeren genel bir kavram olarak potentia'ya karşılık gelmekte. Bu çalışma, Potestas yani üstpolitika ile altpolitika arasındaki mücadeleyi iletişim mekanlarından pazaryeri, kahvehane ve hapisane bağlamında inceliyor. Disiplinlerarası bir yaklaşımın benimsendiği çalışmada, aynı zamanda genel olarak mekan ve iletişim mekanı kavramları irdeleniyor; mekanın dili ve politik doğası gibi özellikleri üzerine analitik bir çerçeve geliştirilmeye çalışılıyor. Çalışmada argümanların geliştirilmesinde değişik filmlerden yararlanılıyor; aynı zamanda kavram ve kuramsal tartışmalar bu filmlerle daha somut ve belirgin hale getiriliyor. Sosyoloji, felsefe, iletişim, antropoloji ve tarih alanlarında çalışanlar için yeni açılımlar sağlayacak bir kaynak.

BRYAN D. PALMER, *Karanlığın Kùltürleri* [çeviren Şebnem Kaptan] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 624 ss. ISBN 978-975-539-558-6

Gece, yalnızca güneşin etkisini yitirmesi, gündüzün bitmesi, iş yorgunu bedenlerin güç bela evlere sürüklenmesi, günün dertlerinin muhasebesi, arkadaşlarla hoşça bir sohbet ya da uykunun kollarında tasasız bir unutuş değildir; aynı zamanda, gün için kurulan düzenin sona ermesi, dayatılan zorunluluklar alanının iplerinden boşanması, özünü bulmak için bireyin kendi Dionysos şölenini kuruşu, Bak-halar ayınınin evreni hâkimiyeti altına alışı, doğanın vahşî yaratıklarının ve arzunun yeryüzüne çıkmasıdır. Bryan D. Palmer'ın kaleminden ilginç olduğu kadar kışkırtıcı da olan bir kitapla karşı karşıyayız. Palmer, 'Karanlığın Kùltürleri'nde bize akademik olmadığının ısrarla altını çizdiği, ama akademiye kendi lehine ustaca kullanan bir araştırma sunuyor. Amacı gecenin tarihine ilişkin tarihsel bir döküm çıkarmak, kronolojik bir usavurmaya geceyi kontrol altına almak değil. Tek bir tarihsel çerçeveye indirgenmiş, basitleştirilmiş bir tarih tezine karşı çıkıyor, gecenin tarihlerini, karanlığın kùltürlerini yazmaya yelteniyor Palmer. Bu yüzden araştırmasını, klasik tarih yazımının dışladığı, hem bir kimlik hem bir yapı olduğunu öne sürdüğü marjinalite üzerine odaklıyor. Açıkça Foucaultcu olan bu iddiayı Marx'ın yabancılaşma üzerine tezleriyle birleştiren Palmer, tarihi iktidarsızlaştırmadan ama ona çoğulluğunu da geri vererek yeniden anlatı kalıbına sokuyor; meta-tarihi bireylikler tarihi olarak yeniden inşa ediyor. 'Karanlığın Kùltürleri' yüzyıl sonu huzursuzluğunun penceresinden hakkında konuşulmayan üzerine söz alıyor. Post-modernizm, post-yapısalcılık, post-sömürgecilik, post-feminizm gibi sonracı akımların ucuna eklenmek yerine, teslimiyeti de itaati de reddeden bir tarih okumasına girişiyor. Marjinaliteyi şeyleştirme ya da onların farklılıklarını tek bir düzlemde toplamak yerine, onları yeni olasılıklar üreten programlar sunacak biçimde bir araya getiriyor. Marks'tan Emile Zola'ya ve Van Gogh'a dek, köylünün hurafelerle ve afyonla iç içe anlatıdığı görülen gecesi; satanizmle, groteskle, cinsiyetçilikle, ötekileştirmeyle yoğrulmuş cadıların gecesi; pornografinin ve liberal özgürlükçülüğün egemenliğinde tohumları serpiyen Fanny Hill'in, Marquis de Sade'in, John Wilkes'in gözünden devrimin gecesi; Dracula'nın liberalizmle özdeşleştiği, Frankenstein'in bedeninde eril ve dişil ruhların çarpıştığı, canavar mitoslarının gecesi; Paris lağımlarında, fahişeliğin gündelik tarihinde gelişip serpiyen metropol gecesi; kolonizasyonun işkence ve acılarıyla kavrulan kölenin gecesi; kapitalizmin karanlık uç kolu olan korsanların aldatma ve aldatılma dolu gecesi; masonluğun, loncaların, kardeşlik cemiyetlerinin gizil gecesi; sınıf savaşımının kendini bombalarla ifade ettiği komün geceleri; eşcinsellerin, transseksüellerin, sınır ihlâlcisi cinselliklerin gecesi; 1968 Mayıs'ının yalnızca aktivizmle değil, festivallerle bezeli gecesi; faşizmin kana buladığı geceler; cazın ve bluesun gecesi; beatlerin gecesi, Palmer'ın gecesi ona katılmak isteyen okuyucunun zihninde uzayıp gidiyor.

MUAZZEZ PERVAN VE TUBA AKEKMEKÇİ, *Doğu Anadolu ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1939-1951)* (İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 2011), 280 ss. ISBN 978-975-333-270-5

Necmeddin Sahir Silan, milletvekilliği sırasında Doğu'nun engebeli coğrafyasında, çoğunluğu Kürt kökenli halkın yaşadığı bir bölgede, ilgili vali ve jandarma komutanlarından, halkevi yöneticilerinden, maarif müdürlerinden yörenin coğrafi, sosyo-ekonomik ve beşeri durumu ile ilgili ayrıntılı raporlar istemiştir. Silan'a sunulan raporlarda vilayet hududu, mülki taksimatı, doğal koşulları, dağları, ormanları, nehir, dere ve benzeri su kaynakları kaydediliyor. Ardından ulaşım araçları, vilayetin yolları, tarımın ve ticaretin durumu, maden zenginlikleri, pazar ve panayır olanakları, hayvancılığın düzeyi, halk sağlığı, sağlık örgütü, iletişim, eğitim, köy işleri, Köy Kanunu'nun uygulanıp uygulanmadığı, özel idarenin bütçesi ve son olarak da halkın siyasal eğilimleri, toplumsal ve kültürel değerleri yer alıyor. Birinci el kay-

naklara yer verilen bu kitapta, Cumhuriyet'in ilk on yıllarında ülkenin beşeri sermayesinin coğrafi bölünmüşlüğü, farklı düzeyleri, eğitim ve sağlık başta olmak üzere Doğu'nun ne denli derin sorunlarla karşı karşıya olduğu görülüyor.

ANNIE PRALONG, *Bizans Yapılar, Meydanlar, Yaşamlar* [çeviren Buket Kitapçı Bayrı] (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 400 ss. ISBN 978-605-105-072-0

Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü ile Kitap Yayınevi'nin ortak yayımıdır. Bizans: Yapılar, Meydanlar Yaşamlar, Fransız Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi'ne (CNRS) bağlı olarak İstanbul Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nde (IFEA) düzenlenen konferanslar dizisinin ürünüdür. Ocak 2004-Haziran 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu konferanslar, konularının uzmanı tarihçiler, arkeologlar, sanat tarihçileri tarafından verildi. Jean Pierre Sodini / Konstantinopolis, bir megapolün doğuşu; Elisabeth Malamut / I. Aleksios Komnenos döneminde Konstantinopolis; Marie-France Auzepy / Konstantinopolis'in Hipodromu; Alessandra Ricci / Bizans'ta kır sevgisi, Konstantinopolis'in Anadolu yakasındaki banliyösü; Pierre Chuvin / Ayasofya yeniyen bazilikanın bezemeleri; Marie-France Auzepy / Konstantinopolis'in siyasi ve dinsel yaşamında Ayasofya'nın yeri, Michel Kaplan / Büyük bir imparatorluk vakfı: Pantokrator (Zeyrek Camii); Catherine Jolivet-Lévy / Khora Manastırının (Kariye Camii) bezemeleri; Paul Magdalino/Paleologoslar döneminde yaşanan Bizans Rönesans'ı: Theodoros Metokhites ve Kariye Manastırı; Stefanos Yerasimos / Kostantiniye kiliselerinden İstanbul camilerine bir değişimin tarihi; Brigitte Pitarakis / İmparatorluğun mücevherleri ve Konstantinopolis'in kuyumcuları; Nano Chadzidakis/Konstantinopolis'in ikonaları; Michel Balivet / 1391'de Ankara'da bir ilahiyat tartışması: Hacı Bayram-ı Veli ve II. Manuel Paleologos; Véronique François / İyileşmek ve iblislerden korunmak: Konstantinopolis'ten İstanbul'a toprak kaplar; Auzépy/8. Konstantinopolis ve Araplar; Balivet / Konstantinopolis'te Türkler; Schreiner / Konstantinopolis'te seyyahlar ve rehberleri; Jean-Claude Cheynet / Bizans mühürleri, bir toplumun görüntüleri; Christophe Giros / Bizanslılar ve Savaş; Nicole Thierry / 10. yüzyılda kral kiliseleri: Ahtamar, İşhan, Tokalı.

JEREMY RAMSDEN, *Nanoteknolojinin Esasları* (Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A.Ş., 2011), 168 ss. ISBN 978-605-436-248-6

Bu eser sistematik bir şekilde nano-teknolojinin pek çok yönünü okurların gözleri önüne sermektedir. Yazar, Bölüm 1'de nano-teknolojinin ne olduğuna yönelik bazı temel tanımları ortaya koyuyor ve Batı medeniyetinin tarihsel gelişimi içinde nano-teknolojinin hangi noktada olduğunu anlatıyor. Sonrasında Bölüm 2'de günümüzde bilim adamlarını, şirketleri, daha da önemlisi toplumu hangi sebeplerin nano-teknoloji kadar küçük ölçekteki bir çalışma alanına teşvik ettiği teknik anlamda inceleniyor.

EMMANUEL RENAULT, GERARD DUMENIL VE MICHAEL LOWY, *Marx'ı Okuma* [çeviri Işık Ergüden] (İstanbul: Versus Kitap Yayınları, 2011), 348 ss. ISBN 978-605-569-147-9

Elinizde tuttuğunuz kitap bir Marksizm el kitabı değil! Bu konuda da haklı gerekçelerimiz var: Marx'ın düşüncesini tanımanın en iyi yolunun, düşüncelerini ifade ediş ve argümanlarını düzenleyiş, problemleri ortaya koyuş ve çözümlerini oluşturma tarzına dikkat göstererek yazılarını okumak olduğu kanısındayız. Bizim yapmaya çalıştığımız şey, basitçe, bir metin seçmesinden yola çıkmak ve bunların her birinin de önüne bağlamına oturtucu bir başka metin, ardına da bir açıklama koyarak Marx okuma-

ya giriş'tir. Michael Löwy politik metinleri sunmayı seçti; Emmanuel Renault felsefi metinleri ve Gérard Duménil ise iktisadi metinleri. Kitabın bütünü kolektif bir teşebbüs oluşturur, fakat son tahlilde her bir yazar kendi bölümünden sorumludur. Okur Marx'ın eserinin tek anlamı olmadığını, Marx'ı farklı şekillerde okumanın mümkün olduğunu saptayacaktır. Bu derlemenin kimi okurlarında, daha sonra, orijinal halleriyle Marx'ın bütün metinlerine, makale ve eserlerine dönme arzusu uyandırır sak amacımıza erişmiş oluruz.

CENK REYHAN, *Nizam Önen, Mülkten Ülkeye* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 664 ss. ISBN 978-975-050-955-1

Türkiye'nin devlet yapısında merkezîyetçilik meselesi uzun süredir tartışma gündeminde. Bu merkezîyetçi yönetim yapısı nasıl biçimlendi? Bu bir gelenek midir? Yukarıdan aşağı bir modernizm hamlesinin yapay bir sonucu mudur? Cenk Reyhan ve Nizam Önen, 1839'dan 1929'a uzanan kritik geçiş döneminde Türkiye'de taşra idaresinin dönüşümünü ele alan çalışmalarında, bu soruların yüzeysel ve kolaycı olmayan cevaplarını arıyorlar. İmparatorluğun milli devlete dönüştüğü bu geniş eşikte, gerek Avrupalı büyük güçlerin müdahalelerinin, gerek kapitalistleşme sürecinin icaplarının, gerek etno-dinsel çelişkilerin ve karmaşık iktidar mücadelelerinin etkilerini inceliyorlar. Merkezîyetçi yönetim yapısının oluşumunu, tarihsel bağlama ve sosyo-ekonomik dinamiklere oturtarak analiz ediyorlar. Mülkten Ülkeye, böylece Türkiye'de merkezîyetçilik adem-i merkezîyetçilik gerilimiyle ve modernist merkezin muhafazakâr/geleneksel çevre zıtlığıyla ilgili yerleşik kalıpları, 'ezberleri' sorgulamamızı da sağlıyor. Ele aldığı dönemin arayışlarının, tartışmalarının içinden bakarak yapıyor.

GEORGE RITZER, *Küresel Dünya* [çeviren Melih Pekdemir] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011), 608 ss. ISBN 978-975-539-626-2

Küresel dünyayı tüm boyutlarıyla ele alınıyor. Böylesine geniş ve derin bir olguyu akademik nosyonundan ödün vermeden ama güncel örneklerle zenginleştirerek, bu denli anlaşılır ve akıcı bir dille anlatması bakımından bir ilk. Gezegenimiz çapındaki akımları, yapıları ve hareketleri bir bütünlük içinde tanımlaması ve kavramasıyla da bir ilkin öncüsü. Böylesi ilklere de ancak sosyal bilimlere McDonaldlaştırma teorisi başta olmak üzere birçok katkı sağlayan bir yapıt. Yaşadığımız dünyanın anlaşılmasında anahtar kavramlar olan emperyalizm, imparatorluk, Amerikalılaştırma, anti-Amerikancılık, neo-liberalizm ve ayrıca neo-Marksist alternatifler çerçevesinde küreselleşme olgusu; kültür teorileri, küreselleşme tarihi, göç, çevre, kirlilik, medya, eşitsizlik, açlık sorunları bu kitabın konuları arasında. Küresel Dünya bu anlamda, çoğu kez ekonomik boyutuyla ele alınan küreselleşmenin çok boyutluluğuna vurgu yapan, kapsamlı ve cesaret isteyen bir çalışma. Belli bir estetik kaygıda gözetilerek eklenen haritalar, sözlükler, özetler, notlar, sorular, alıştırma ile bizi daha fazla araştırmaya ve okuduklarımızı eleştirel bir bakış açısıyla yorumlamaya yönelten bu kapsamlı çalışma, bize yeryüzünün çözümsüz gibi görünen devasa sorunlarının sandığımız kadar anlaşılmasız olmadığını, üzerine düşünüldüğünde ve gerçekten samimiyetle istendiğinde birtakım pratik çözümler üretilebileceğini gösteriyor. Ayrıca, kavram kargaşasında boğulmamızı engelleyerek bize son derece rahat bir okuma sağlıyor ve ezber kalıplarından ziyade bol örnekli, kolay anlaşılır bir metin sunuyor. Sosyal bilimler, ekonomi, politika, iletişim öğrencilerinin yanı sıra küresel dünyamızı anlamak isteyen herkesi, sayfalarını açar açmaz, didaktik olmadan öğretici, hafife almadan keyifli ve ilgi çekici bir dünya yolculuğuna çıkarıyor.

MIHAIL RODAS, *Almanya Türkiye'deki Rumları Nasıl Mahvetti* [çeviri Evdokia Veriopulu] (Ankara: Belge Yayınları, 2011), 171 ss. ISBN 978-975-344-102-5

Mihail Rodas'ın bu çalışması tarihi topraklarından kazınan Elen halkının soykırımında Alman etkisini ve yönlendirmesini tarihsel süreç içinde incelemektedir. Eser olayların dumanının tüttüğü bir dönemde sığağı sığağına yazılmıştır. Türkiyeli okurun Ermeni Soykırımı konusunda oldukça önemli bilgilere ulaşabileceği kaynaklar varsa da 1915 soykırım sürecinde diğer kadim haklara uygulanan muamele ile ilgili kaynaklar oldukça sınırlıdır. Rodas'ın yazdığı bu değerli inceleme, bu boşluğun doldurulmasına yönelik titiz bir çalışmadır. Rodas, değerli eserinde, Almanya'nın gerek Abdülhamit ve gerekse İttihatçılarla kol kola Osmanlı coğrafyasına ve bu coğrafyanın kadim halklarına yönelik emperyal seferinin ekonomik ve siyasi nedenlerini ve sonuçlarını inceler. Bu nedenler Osmanlı coğrafyası kadim halklarının tek tek sonunu hazırlamış, sonuçta bu hakların kadim topraklarından kazınmasız neden olan en büyük etmen olmuştur.

JEAN-PAUL ROUX, *Türklerin ve Moğolların Eski Dini* [çeviren Aykut Kazancıgil] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2011), 381 ss. ISBN 978-975-824-070-8

Otuz yıllık yoğun bir çalışmanın ürünü olan bu kitap alanındaki temel kitaplardan birisi olup Altay Türklerinde Ölüm ile Altay Toplumlarında Kutsal Hayvanlar ve Kutsal Bitkiler arasında bir köprü oluşturur. Roux'nun Moğolları Türklerle birlikte incelenmesinin nedeni ikisinin de Altay kökenli olup tarihlerinin kopmaz bir biçimde iç içe geçmesidir. Bu halklar dünya çapında fetihlere süreklilik kazandıran yönetim becerileriyle Asya'dan Avrupa'ya kadar bütün topluluklar arasında etkileşime yol açmışlardır. Bütün inançlara gösterdikleri hoşgörüle kendi dinlerinin diğer dinlerle etkileşime girmesine izin vermişler, hatta bunu desteklemişler; İslamiyeti kabul ettikten sonra da eski dinlerinin kimi unsurlarını bu dine taşımışlardır. Roux köken söylencelerinden kozmogonilerine, Şamanizme duydukları inançtan maddi hayatın oluşumuna kadar az bilinen dinsel bir yapının tam bir sentezini yapmaktadır. Moğolların Gizli Tarihi, gün ışığına çıkarılmış bütün yazıtlar, Oğuzname, Kutadgu Bilig, Irk Bitig ve benzeri temel kaynakların yanı sıra seyyahların anılarından Bazin, Barthold, Harva, Pelliot, Vladimirtsov gibi uzmanların çalışmalarına kadar bütün kaynaklar kullanılmıştır. Prof. Dr. Aykut Kazancıgil'in konuya ilişkin Türkçe çalışmaları derlediği kaynakça bulunmaz niteliktedir.

JEAN-PAUL ROUX, *Eski Türk Mitolojisi* [çeviren Musa Yaşar Sağlam] (Ankara: Bilgesu Yayınları, 2011), 160 ss. ISBN 978-994-479-534-0

Eski Türk halklarının dinlerini ve mitolojilerini kesin ve güvenilir bir biçimde ana hatlarıyla betimlemek için vakit henüz çok erkendir. Dinleri, tek tanrı ya da en azından diğer tanrılardan daha üstün olan bir gök tanrı inancına dayanmaktadır. Fakat ayrıca insanüstü güçlere de inanmakta, hayvanlara ilgi duymakta ve şüphesiz totemizme meyiletmekteydiler. Dinleri, dünyanın başlangıcı ve sonuna fazlaca eğilmezken, daha çok büyük şahsiyetlerin doğumunu ve boyların oluşumunu açıklamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, genellikle bir hayvanla bir insanın birleşmesi ya da bir ışığın müdahalesi sonucu gerçekleşen doğumlara ilişkin olağanüstü anlatılara yer verilmektedir. Dinleri, sınıflama konusunda karakteristik bir anlayışa ve zengin ritüellere sahiptir, ne var ki biz bunların ancak bir kısmını bilmekteyiz. Bu ritüellerde kurban konusuna asıl rol düşmektedir, ancak temizlik ve tabulaştırma konularına da geniş yer verilmektedir. Eski Türk halklarının bu dini, başka bir dünyada ebedi hayatı yaşamaya ya da bu dünyada kalmaya mahkûm edilen ölüleri ve ataları konu edinmektedir. Dinlerinde, kehanet ve büyü konuları yer almakta, ayıca şamanist öğelere de sıkça rastlanmaktadır.

JULIUS R. RUFF, *Erken Modern Avrupa'da Şiddet (1500-1800)* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2011), 298 ss. ISBN 978-605-423-862-0

Geçen yüzyıl zaferini ilan eden modern devlet, Avrupa kıtasının altını üstüne getirecek olan ve daha önce hayal bile edilmemiş yoğunlukta yeni şiddet biçimleri yarattı. İki dünya savaşı, Yahudi soykırımı ve diğer soykırım eylemleri ve hâlâ devam eden toplu imha silahları tehdidi bunun kanıtıdır. Ancak günümüzde Batı Avrupalılar gündelik şiddet tehdidi açısından en kötü zamanları yaşıyor olmaktan çok uzaklar. 1950'lerin ikinci yarısından başlayarak tarihçiler, ortaçağ ve erken modern Avrupa'daki davranışlar üzerine yaptıkları araştırmalarında, Avrupalıların beş yüz yıl önce şimdiki mirasçılarına kıyasla çok daha fazla şiddet içeren bir toplum oluşturduğunu ortaya koymuşlardır. Şiddet, erken modern dönemde kişiler arası ilişkilere dair söylemin bir parçasıydı. 1500'lerde, herhangi bir büyük şehre varmayı başaran Avrupalı seyahatçiler derin bir 'oh' çekiyorlardı. Şehirleri ayıran geniş kırsal alanlarda kol gezen haydutların, yağmacı askerlerin ve diğer tehlikeli tiplerin şiddetinden yakayı sıyırdıkları için belki de bir şükran duası mırıldanıyorlardı. Bu dönem kesinlikle şiddet dolu bir dönemdi, sezgileri kuvvetli bir Fransız tarihçisinin yazdığı gibi: Ölüm gibi, köyün tam ortasında yatan mezarlık gibi, şiddet de 15., 16. ve 17. yüzyıl yaşantısının kalbindeydi.

MAYDA SARIS, *Son Arapgirli: Varsen Oruncakciel* (İstanbul: Bizzamanlar Yayınları, 2011), 108 ss. ISBN 978-975-615-821-0

1914 doğumlu Varsen Oruncakciel "Ben son Arapgirliyim" diye söze başladığında bizi sağlam hafızasıyla şaşırtırken, bizzat tanık olduğu yaşanmışlıkların yanı sıra, babasından edindiği bilgileri de bir bir sıralıyor. Bizi zaman tüneline geçirecek yaklaşık yüzyıl öncenin Arapgir'ine, halkının büyük kısmını Ermenilerin oluşturduğu, Mikael Efendilerin, Aslanyan Krikor Ağaların başlarında fesleriyle at üstünde gezindiği bu Anadolu kasabasına ve daha sonra yerleştiği Malatya'ya götürüyor.

BARIŞ SAYDAM, *Giovanni Scognamillo'nun Gözüyle Yeşilçam* (İstanbul: Küre Yayınevi, 2011), 376 ss. ISBN 978-605-538-304-6

Nijat Özön'ün sınıflandırmasıyla "sinemacılar dönemi"nde yazmaya başlayan Scognamillo, yazılarıyla sinemamızın değişim ve dönüşüm sürecini ortaya koyarken; öte yanı sıra eleştirmenlik mesleğini ve aynı dönemde yazan eleştirmenlerin gelişimini de kronolojik bir seyirle takip ediyor. Scognamillo'nun 1961-2004 yılları arasında çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı eleştiri yazılarının ve makalelerinin derlendiği kitapta, bunlara ilaveten, özellikle 1990'lardan sonra kimi dergilere verdiği röportajlar da mevcut. Giovanni Scognamillo'nun Gözüyle Yeşilçam, bugün eksikliği hissedilen kriterli eleştirinin geçmişteki örneklerini sunarken, aynı zamanda bir dönemin sinemayla irtibatına da ışık tutuyor.

IRVIN CEMİL SCHICK, *Bedeni, Toplumu, Kainatı Yazmak* [çeviren Pelin Tünaydın] (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 392 ss. ISBN 978-975-050-904-9

Çağdaş Türkiye'nin kültürünün kökenleri kaçınılmaz olarak tarihinde aranıyor. İrvin Cemil Schick'in daha önce İngilizce yayımlanan kitaplarında ve süreli yayınlarda yer almış olan makalelerinin derlendiği bu kitapta, pek çok bileşene sahip kültür 'alaşımı'nın birkaç boyutu işleniyor. Schick'in makalelerinde, Türkiye kültürünün özellikle İslâm dininden ve kültüründen miras aldığı bazı öğeler, örneğin yazı-

nın merkezî önemi, kılık kıyafeti belirleyen kurallar, harem kurumunun anlamı, cinselliğin edebi dışavurumları farklı açılardan inceleniyor. Bu çalışmaları birbirine bağlayan ve kitabın bütünlüğünü sağlayan temel unsur, konu birliğinden ziyade metodoloji ve bakış açısı birliği. Michel Foucault, Edward Said, Raymond Williams gibi düşünürlerin izlerini taşıyan incelemelerde kültüre bir temsiller sistemi olarak yaklaşıyor; toplumsal gerçeklik, belirli siyasi konumlara sahip 'yazar'ların sürekli ürettiği ve yeniden-ürettiği bir metin olarak ele alınıyor. Schick'e göre, ortaya çıkan bu metinleri, konumlarına göre farklı şekillerde okuyan çeşitli kesimlerden insanlar ise toplumsal hayatı başka biçimlerde tecrübe ediyorlar. Schick'in dil-bilimsel yaklaşımı toplumsal gerçekliğin maddiliğini sorgulamıyor; tam tersine, yazarın bu kitapta yer alan makaleleri her şeyden önce metinlerin maddi temellerini vurguluyor.

ANNEMARIE SCHIMMEL, *Ve Muhammed O'nun Elçisidir* [çeviren Ekrem Demirli] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2011), 530ss. ISBN 978-975-997-184-7

H. Muhammed'in hayatı hiç kimseyle mukayese edilemeyecek kadar kayıt altına alınmış, en ince teferruatlarına kadar bilinmiş bir hayattır. Müslümanlar ilk dönemlerden itibaren Peygamber'in hayatını yazmış, onun sözlerini, fiillerini ve 'ikrarlarını' kayıt altına alan müstakil bilimler ve bu bilimlerde kullanılan yöntemler geliştirmişlerdir. Bilhassa tasavvuf irfanının ve metafizik düşüncenin gelişimiyle birlikte H. Peygamber'in bir ahlak ilkesi, ontolojik bir hakikat ve tüm âlemin varlık sebebi olduğu düşüncesi işlenmiştir. H. Peygamber'e yönelik bu ilgi hiç kuşkusuz İslam'ın temel ilkesi olan kelime-i tevhidin ikinci kısmındaki 'Muhammed Allah'ın peygamberidir' ifadesinin zorunlu ve mantıklı bir neticesiydi. Bir dini din yapan şey tek başına Allah'a iman etmek ilkesi olamaz. Dinin temelinde Allah'a iman etmekle birlikte peygamber ve peygambere iman ilkesi yer alır. Peygamber Allah'a giden yolu öğrettiği kadar kendisi de bizzat Allah'a giden yol demektir. Allah'ı bilmek peygamberi tanımak ve ona uymak, peygamberi tanımak insanın kendisini tanıması, insanın kendini tanıması ise insanlığa katılmanın ve onları sevmenin yegâne yolu kabul edilmiştir.

NICHOLAS SEKUNDA, *Antik Yunan Savaşçıları* [çeviren: Mete Aksan] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 64 ss. ISBN 978-605-360-420-4

Antik Yunan uygarlığı bir dizi bağımsız kent devletinden oluşuyordu. Atina ve Sparta gibi bazı kentler M.Ö. 5. yüzyıl civarında o çağın bilinen dünyasının en büyük güçleri haline geldiler. Antikçağ askerî tarih uzmanı Nicholas Sekunda tarafından hazırlanan bu kitap, Yunanların Pers İmparatorluğu'na karşı kazandıkları zaferlerden M.Ö. 4. yüzyılın sonunda Büyük İskender'in ölümüne kadar uzanan Klasik Çağ boyunca, Antik Yunan savaşçıları ve savaş yöntemlerini ele alıyor. Marathon, Thermophylai ve Salamis gibi ünlü muharebelerin yanı sıra, farklı kent devletlerinin ordu örgütlenmeleri ve savaşçı sınıfları da inceleniyor. Angus McBride'in renkli illüstrasyonları da Antik Yunan savaşçılarının teçhizatları hakkında zengin bir kaynak oluşturuyor.

ESRA SELAMOĞLU, *90'a Yaklaşırken – Asım Kocabıyık Kitabı* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011), 304 ss. ISBN 978-605-360-364-1

Asım Kocabıyık 1924 yılında, Afyon'un yüz haneli Tazlar Köyü'nde dünyaya geldiğinde, ileride ülkenin en büyük sanayicilerinden biri olacağını kimse kolay tahmin edemezdi. Girişimci babasının doğru hamleleriyle ailesini İstanbul'a taşıması, çocuklarına mümkün olan en iyi eğitimi aldırması ve tabi-

i kendi ticari zekâsı ve kişiliğiyle, neredeyse yaşıtı olduğu cumhuriyetin en başarılı sanayicileri arasında yerini aldı. Babasının firmasını, onun vefatından sonra büyüterek Türkiye'nin ilk boru üreticisi Borusan haline getiren Kocabıyık, sade yaşantıyı seven işadamları arasında yer alıyor. Binlerce işçi ve personeliyle kendine özgü ilkeleri çerçevesinde karşılıklı saygıya dayanan bir ilişki kurmayı başardığı için, işçi-işveren sorunlarıyla fazla uğraşmak zorunda kalmadan karşılaştığı fırtınalı dönemleri atlatmayı bilmiş. Dostlukları da kalıcı ve güvene dayalı Asım Kocabıyık'ın. Ama her şeyden önce, hayata karşı mücadelesinde asıl güç kaynağı olan ailesi geliyor. Türkiye'nin en önde gelen holdinglerinden birini yaratan Asım Kocabıyık, ülkesinin başta eğitim olmak üzere kültür ve sanat hayatına katkıda bulunmayı da bir memleket görevi sayıyor. Tazlar Köyü'nün geliştirilmesine yönelik yatırımlarla doğduğu yere, kütüphanesini yenileyerek mezun olduğu İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne destek olmaya çalışıyor. Yaptırdığı okullar ve yurtlarla ülkesinin eğitim hayatına, oğlunun kurduğu Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası ile de sanat yaşamına katkıda bulunmayı ihmal etmiyor.

JACQUES SEMELIN, *Arındırma ve Yok Etme* [çeviren M. Işık Durmaz] (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 503 ss. ISBN 978-975-050-965-0

Yıllarını soykırım araştırmalarına veren ve bu alanda dünya çapında bir ün elde eden Fransız tarihçi ve siyaset bilimci Jacques Sémelin bu kitabında, yakın tarihteki arındırma ve yok etme politikalarını ele alıyor. Özellikle Yahudi soykırımı, eski Yugoslavya'daki etnik temizlik, Ruanda'daki Tutsi soykırımı, Türkiye'deki ve Kamboçya'daki soykırımları örnek alarak yürüttüğü araştırmasında bu kitlesel kıyımların nasıl gerçekleşebildiğine, insanların nasıl birer katil haline gelebildiklerine, kendilerini nasıl haklı gördüklerine, akladıklarına; kısaca, bu cinayet mekanizmasının nasıl işlediğine ışık tutmaya çalışıyor. 'Ben, birtakım toplulukların tarihi adına konuşmuyorum. Chateaubriand'ın zekice betimlediği biçimiyle 'halkların intikamını almaya söz vermiş', daha ziyade güçsüzlerin hakkını koruyan o tarihçi tavrını takınmak da istemiyorum. Bu kitabın konusu üzerinde yıllardır çalışıyor olmam, araştırmacı olarak soykırımların gizemini anlamaya bir katkı sunmak içindir. Çağdaşlarımızın pek çoğunun kendilerine aynı soruları sorduklarından kuşku yok: Bu nasıl olabilir? Binlerce, on binlerce hatta milyonlarca savunmasız insanı öldürme noktasına nasıl gelinebilir? Ve üstelik onları yok etmeden önce bunca eziyet, tecavüz ve işkence nedendir?

BAYKAN SEZER, *Toplum Farklılaşmaları ve Din Olayı* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011), 184 ss. ISBN 978-605-539-718-0

Toplum Farklılaşmaları ve Din Olayı, Baykan Sezer'in en önemli, yoğun çalışmalarından biridir. Buna karşılık önemine layık bir ilgi gördüğünü söylemek zordur. Din ile ilgili tartışmaların öne çıktığı, dinin sürekli gündemde olduğu son dönemde bu kitabın görmezden gelinişi ilgi çekicidir. Bunun iki nedeni vardır. Baykan Sezer'in din olayına yaklaşımı egemen Batı sosyoloji anlayışının dışında olduğu gibi Türkiye'de din olayına yaklaşımda geçerli olan güncel tavrın da dışındadır.

BAYKAN SEZER, *Asya Tarihinde Su Boyu Ovaları ve Bozkır Uygarlıkları* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011), 174 ss. ISBN 978-605-539-717-3

Bozkırın doğuda büyük bir stratejik önemi vardır. Asya'daki yerleşik toplumların can damarları olan akarsuların hepsi Asya yaylalarından doğmaktadır. ATÜT uygarlığına temel olan akarsuların kay-

naklarını kontrol etmek, bozkır haklarına büyük stratejik bir önem kazandırmıştır. Bozkır halkları da, bu stratejik önemden gereğince yararlanmasını bilmişlerdir. Anadolu, İran, Afgan yaylalarında kurulan büyük uygarlıklar da ancak bu stratejik önemle açıklanabilir. Bozkır, Asya'nın kaderinde hiç de küçümsemeyecek bir rol oynamıştır. Asya uygarlıklarının Batı hâkimiyeti altına kolayca düşmemiş olmalarının birinci sebebi, daima bozkır halklarının ATÜT Devletini güçlendirmeleri, ona askeri karakterini yeniden kazandırmalarıdır. Mısırı Haçlılara karşı koruyan Türk askerleri olmuştur. Asya'nın Batıya karşı en güçlü atlı ordularının ATÜT de görülmesi de, bozkır halklarının ATÜT 'e katılmaları sonucu olmuştur.

SPINOZA, *Ethica* [çeviren Çiğdem Dürüşken] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2011), 860 ss. ISBN 978-975-997-179-3

Türkçeye ilk kez Latince özgün metinden çevrilen Batı Felsefesi'nin sarsılmaz klasiği Spinoza'nın *Ethica*'sı, ele aldığı 'Tanrı, İnsan, Zihin, Beden, Akıl, Duygular, Özgürlük' gibi derin felsefi konulara matematiksel bir düşünme yöntemiyle ve mantık kuralları çerçevesinde yanıt arayan, özgün bir üslupla kaleme alınmış, zorlu, çarpıcı ve kışkırtıcı bir eserdir. Tanımlarla, açıklamalarla, önermelerle, önerme sonuçlarıyla, kanıtlamalarla ve notlarla örülü içeriği, insanın bu eseri çoğu felsefe kitabından ayrı bir rafa yerleştirmesini, zihninin en açık ve en berrak anında o raftan alıp okumaya başlamasını, hatta bütün kitabı bitirdikten sonra tekrar başa dönüp bu kez daha ayrıntılı bir bakış açısıyla okumasını gerektirir. Bu yüzden belki de ancak Spinoza'yla karşılıklı oturup konuşarak, tartışarak, dura dura, sindire sindire okununca kavranabilecektir. O vakit görülecektir ki, aslında *Ethica*'nın o yoğun mantık örgüsü içine gizlediği tek bir hedefi vardır: insan aklını varlığın en üst bilgisine erişecek kıvama getirmek ve bu şekilde insana sonsuz bir mutluluk yaşatmak.

NAZİFE ŞİŞMAN, *Yeni İnsan: Kaderler Tasarım Arasında* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011), 184 ss. ISBN 978-605-114-819-9

Bilim ve tıp alanında olağanüstü gelişmelerin yaşandığı günümüzde, biyoteknoloji ve biyogenetik bu yenilikleri insanlar üzerinde uygulamaya başladı. Kaderi değiştirmeye talip olan, ölüme meydan okuyan, insan doğasını biçimlendirmeye çalışan bir mühendislikle karşı karşıyayız. Yeni insan işte böyle bir yol ayrımında: Kadere teslim olmak mı, yoksa sınır tanımayan bir müdahale mi? Nazife Şişman, günümüzün ve geleceğin bu önemli sorununu konu edindiği kitabında, bizleri konuyu ahlaki ve toplumsal açıdan düşünmeye davet ediyor. Türkiye'de konuya ilgili ilgili yayımlanmış sınırlı sayıda yetkin eserden biri olan *Yeni İnsan*, sosyoloji ve bilim etiği kitaplığımıza önemli bir katkı niteliğinde.

EMİNE GÜRSOY NASKALI, *Ağıt Kitabı* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011), 270 ss, ISBN 978-605-539-713-5

Faniler; geride bıraktıklarına veda etmeden sonsuz yolculuğa çıkmış olsalar da geride kalanlar, veda sözleriyle yolcuyu uğurlarlar. Acı dolu bu veda sözleri, cenaze ritüelinin harcına yoğrulmuştur. Ağıt; cenaze ritüelinin mutlak bir unsuru, hatta doruk noktasıdır. Ağıt; kültürlerin en eski ifade türlerinden biridir.

ANTONIO NEGRI, *Aykırı Spinoza* [çeviren Eylem Canaslan] (İstanbul: Otonom Yayınevi, 2011), 163ss. ISSN 978-975-605-636-3

Avrupa'nın felsefi kültürünü ya da en azından Krisis düşüncesinin kaygan kumlarında pasiflikleriyle barışık bir şekilde kendilerini kaybetmeyi reddedenleri saran Spinoza'ya dönüşün, Marksizmin krizine bağlı bir olay olarak ortaya çıktığını saklamak gereksizdir. Bu, genelde alayla ve bazen kızgınlıkla karşılanan bir veçhedir ama birçok veçheden yalnızca biridir. Yine de bu veçhenin daha fazla dikkati hak ettiğini düşünüyorum. Aslında bu, Marksizm ve onun etkililiği üzerine, yani tarihsel açıdan hegemonik olan Ortodoks Marksizm üzerine eleştirel düşünümün sarf edildiği momente aittir. Bu eleştirel düşünüm, olumsuz bir bilince çekilmeyi reddederek (burada Spinozacı temanın yeniden ele alınmasının ardındaki tekil ve olumlu devindirici güç belirir), bunun yerine ontolojik bir dayanak bulup, bu dayanak üzerinden gelecek olan zamana ait felsefeyi ve komünizm tasavvurunu önerir. Ve bunu, bir kez daha, akla ve kolektif insan praxisine duyduğu büyük güvenle yapar.

NEVZAT TARHAN, *Toplum Psikolojisi* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011), 333 ss. ISBN 978-605-114-154

Annesini öldüren kız öğrenci, evini terk eden karısını ve ailesini katleden genç koca, anne-baba ve kardeşlerinin hayatına son veren kadın, sevgilisini öldürüp, kafasını keserek çöpe atan genç adam... Bu haberler artık manşetlik değer taşıyor. Dünya geçmiş asırlara göre daha müreffeh fakat hayat standartlarının yükseldiği, zenginliklerin arttığı toplumlarda şiddet azalmıyor, hatta artıyor. O halde toplum neden böyle oldu? Dünya topluluğu nereye gidiyor? Her gün önünden geçtiğimiz bir toplumsal histeriyle karşı karşıyayız. Suçluların çoğu da akıl hastası değil. O halde sebep nedir? Tahammülsüzlük mü? "Öteki"nin duygusuna kayıtsızlık mı? Yoksa empati eksikliği ve bencillik yükselen bir trend mi? Prof. Dr. Nevzat Tarhan, kitabında dikkat çekici tespitlerde bulunuyor. Yazar, bireysel ve toplumsal şiddet ilişkisini irdelerken, sosyal şizofreniden bahsediyor ve şizofreninin bireyden topluma doğru yayıldığını söylüyor. Bireyler arasında olduğu gibi, toplumlar arasında da güç ve kişilik çatışmalarının temel psikolojik dinamiği taşıdığından bahsediyor. Hem geçmişteki toplumları inceliyor hem de günümüz toplumunu, bireyler üzerinden biyolojik ve psikolojik verilerle tahlil ediyor. Sosyal şizofreni nedir ve nasıl oluşur? Toplumsal kabulde 'zihinsel hijyen' olarak "empati"nin önemi nedir? Basit bir hastalık gibi görünen depresyon ne kadar tehlikeli? Toplumsal olayları erkek ve kadın farklı mı algılar? Nedir bir arada yaşamayı bunca zorlaştıran? Neden kimse kimseye, hatta kendine katlanamıyor? Bireysel çabalarımız toplumsal bir dirilişe nasıl yol olur? Prof. Dr. Nevzat Tarhan, kitabında bu sorulara cevap arıyor ve toplum psikolojisini örnek güncel olaylar üzerinden irdeleyerek, bu kez okurlarına, sosyal şizofreniden toplumsal empatiye giden yolda rehberlik ediyor.

İHSAN TAYHANI, *Özgürlük Yolunda Bitmeyen Koşu Denктаş Kitabı* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2011), 320 ss. ISBN 978-975-343-615-1

Kişiler vardır, yaşamları ve kişilikleri bir toplumun tarihinin, kaderinin belirlendiği bir dönemle özdeşleşir. O toplumu ve onun tarihini, bu kişiyi ve onun eylemlerini anmadan anlatmak mümkün değildir. Rauf Denктаş, Kıbrıs Türk toplumu ile arasında böyle bir ilişki olan bir dava adamıdır. Kıbrıs Türk toplumunun tarihsel lideri ve 'Türkiye'nin Kıbrıs Davası'nın simge adlarından biridir. Lefke Avrupa Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim üyelerinden Dr. İhsan Tayhani'nin hazırladığı bu kitapta, Kıbrıs Türk toplumunun son 80 yıllık tarihine damgasını vuran Denктаş'ın yaşamı anlatılmaktadır. Dava ve devlet adamı, toplum önderi ve siyasetçi, diplomat ve hukukçu, çocuk ve baba, eş ve yoldaş, dost ve arkadaş kimlikleri-

nin sığdırıldığı bu yaşam, zengin ve renkli anılarla tarihin harman olduğu bir nehir söyleşi içinde sunulmaktadır okura.

İLHAN TEKELİ, *Anadolu'da Yerleşme Sistemi ve Yerleşme Tarihleri* (İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 2011), 512 ss. ISBN 978-975-333-263-7

Toplu Eserlerin bu kitabı, Tekeli'nin Anadolu'da Yerleşme Sistemi ve Yerleşme Tarihleri konusunda yazdığı yazıları bir araya getiriyor. Kitap iki bölümden oluşuyor; birinci bölümde yerleşme sistemleri yazıları, ikinci bölümde ise kent tarihi yazıları yer alıyor. Son yıllarda Türkiye'de çok sayıda kent tarihi yazılması elbette sevindirici. Kentlerimizin tarihleri hakkındaki farkındalığımız artıyor. Ancak bu çalışmaların çoğunda kentler tek başına ele alınıyor, bir yerleşme sisteminin parçasını oluşturduğu hesaba katılmıyor. Tekeli'nin bu kitabının ilk bölümünde yer alan yedi yazısı bu bakımdan bir farklılık taşıyor, Anadolu'nun yerleşme tarihine, bir yerleşme sistemleri tarihi olarak bakıyor ve bu bakışın kazandırdığı yeni açıklama olanaklarını sergilemeye çalışıyor. Kitabın ikinci bölümünde yer alan dokuz yazı ise tek tek kentlerin tarihleri üzerinde duruyor. Ancak bu yazıların her birinde bu kentler Türkiye'nin yerleşme sistemine bir şekilde ilişkilendirilmiş bulunuyor. Tabii kent tarihleri, yazarının formasyonuna göre çok değişik yaklaşımlarda olabilmektedir. Bu bakımdan Tekeli'nin kent tarihi yazılarını da bir kent plancısının tarih yazısı olarak okumak gerekir.

HİLMİ TEZGÖR, *Korkuyu Beklerken Gelenler* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 271 ss. ISBN 978-975-050-957-5

Oğuz Atay'ın Türk edebiyatının klasiklerinden biri haline geldiği aşikâr bir gerçektir. Yazarın adı bu kadar anılırken, eserlerine bu kadar gönderme yapılırken, karakterleri neredeyse meşhur birer isim haline gelmişken Atay'ın öykücülüğü üzerinde yeterince durulmadığı ve hatta öykülerinin ihmal edildiği düşüncesiyle gerçekleşen bir sempozyumun ürünü Korkuyu Beklerken Gelenler. Hilmi Tezgör'ün derlediği bu kitap, 2010 yılında Yeditepe Üniversitesi'nde gerçekleşen Oğuz Atay'ın Sekiz Öyküsü için Sempozyum'da sunulan makalelerin yanı sıra Oğuz Atay öyküleri üzerine yazılmış ve daha önce yayımlanmış ya da hiç gün ışığına çıkmamış metinlerden oluşan bir seçki sunuyor.

AYŞECAN TERZİOĞLU, CENK ÖZBAY, YEŞİM YASIN, *Neoliberalizm ve Mahremiyet* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 288 ss. ISBN 978-975-342-834-7

Neo-liberalleşmeye bağlı olarak Türkiye'de mahremiyetin dönüşümünü farklı örnekler üzerinden inceleyen makaleleri bir araya getiren seçkide, sağlık alanındaki metalaşma, çalışma koşulları ve sağlık ilişkileri, yeni üreme teknolojileri, yeni hastalıklar ve yeni hasta örgütlenmeleri, kanser ve hastalık anlatıları, menopozun sosyal algılanışı, neo-liberalizm koşullarında erkekliğin dönüşümü, reklamlarda ve popüler kültürde cinselliğin ve eşcinselliğin kurgulanışı, kadına yönelik şiddet ve sığınma evleri inceleniyor. Her biri özgül bir durumdan hareket etmelerine rağmen bu makaleler sayesinde, hızla değişen maddi süreçler karşısında, bedenle, özel alanla ilgili anlayış ve kavrayışımızda da köklü değişiklikler ortaya çıktığını saptayabiliyoruz. Görülüyor ki neo-liberal mantık sıklıkla varsayıldığı gibi bir özgürleşmeye yol açmıyor: Daha ziyade her şeyi metalaşmaya doğru sürükleyerek yeni tabiyet biçimleri yaratıyor. Kitapta bu yeni koşullar karşısında insanların verdikleri tepkilerin, mücadelelerin ve gösterdikleri dayanışmanın örneklerini de okuyoruz.

E. AHMET TONAK, *Critical Perspectives on the World Bank and the IMF* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011), 156 ss. ISBN 978-605-399-227-1

2009 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen IMF ve Dünya Bankası toplantısında dünya 21. Yüzyılın ilk yarısındaki en büyük ekonomik krizin içindeydi. Toplantıda konuşulanlar ve ortaya atılanlar mevcut hal ve yakın gelecek için de iyi gelişmelere işaret etmemişti. Bu toplantının ardından İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası Ekonomi-Politik Yüksek Lisans programı öncülüğünde dünyadaki ekonomik krizi, nedenlerini ve yapılabilecekleri, alternatif yolları gösteren bir sempozyum düzenlendi. Bu kitapta bu sempozyumda yapılan konuşmaların içeriği bulunuyor. Ve de ele alınmış konuşmalar bağlamında krizler ile mevcut neo-liberal politikalar arasındaki ilişki, dünyanın başka krizlere mahal vermemesi için gerek duyduğu alternatif çıkış yollarına dair öneriler ortaya çıkarılıyor.

SERMET SAMİ UYSAL, *Baki Kalan Bu Kubbede* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011), 504 ss. ISBN 978-605-114-695-9

“Baki Kalan Bu Kubbede” bizleri 50'lerin musiki dünyasıyla buluşturuyor. Türk musikisinin en büyük üstatlarıyla yaptığı söyleşilerin yanı sıra izlenimlerini, çok ilgi çekici anılarını aktaran Sermet Sami Uysal, o dönemim musiki âlemini anlatıyor.

JEFFREY N. WASSERSTROM, *21. Yüzyılda Çin / Çin Hakkında Bilmek İstedığınız Her Şey* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 198 ss. ISBN 978-975-050-924-7

Çin'in 21. yüzyılda oynayacağı rol tüm dünyanın merakını cezbediyor. Büyük ve tehdit edici bir ekonomik güç olarak kazanacağı siyasi manevra alanı diğer ülkelerde tedirginlik uyandırıyor. Oysa Çin hakkında bilinenler çeşitli anekdotlar, kalıplardan oluşuyor; binlerce yıllık bir kültür, zengin bir tarih, bunların şekillendirdiği gelenekler ve bu geleneklerin geçirdiği dönüşüm anlaşılmadan Çin'i bilmek mümkün değil. Jeffrey N. Wasserstrom, 21. Yüzyılda Çin: Çin Hakkında Bilmek İstedığınız Her Şey başlıklı kitabında bu ayrıntıları ele alıyor. Felsefecilerden devrimcilere, siyasetten kültüre, diplomasiden ekonomiye çeşitli ufukları tararken, olabildiğince yalın bir şekilde kapsamlı bir anlatım sunuyor. Konfüçyüs'ü de Mao'yu da, Tibet Sorunu'nu da Yasak Kenti de aynı hassasiyetle ele alıyor. Çin İmparatorluğu'ndan Çin Halk Cumhuriyeti'ne, Asya'nın hasta adamından süper güç olma yolunda ilerleyen Çin ekonomisine kadar zengin bir alanı gözlerimizin önüne seriyor. Çin'i merak edenler, araştırmacılar ve sorularına cevap arayan okurlar için bir başvuru kaynağı.

HAKAN YAVUZ, *Erbakan'dan Erdoğan'a Laiklik, Demokrasi, Kürt Sorunu ve İslam* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 352 ss. ISBN 978-605-105-084-3

Dinden güç alan siyasi hareketlerin bir ülkeyi demokratikleşmeye, hatta liberalleşmeye götürmesi mümkün müdür? Yoksa Müslüman toplumlarda liberal ve demokratik bir sistem kurmak için laik düşüncüyü mi benimsemek gerekir? Dini hareketler ile demokrasi arasındaki ve demokrasi ile laisizm arasındaki bağlar nelerdir? Mevcut İslami düşünce ve normlar demokrasi için engel oluşturur mu? Hakan Yavuz bu kitapta işte bu hayati sorulara yanıt arıyor. Dinden güç alan Adalet ve Kalkınma Partisi, Türkiye'de 2002'de iktidara geldiğinden beri katı bir ideolojik duruşu değil, muhafazakâr ve demokrat bir yaklaşımı seçti. O halde, acaba radikal dini gruplar rekabetçi ve kurallara dayalı bir siyasi sistemde

ayakta kalabilmek için daha ılımlı uygulamaları ve ideolojiyi mi tercih ediyorlar? Kitabın sonraki bölümlerinde Milli Görüş Hareketi'nin kuruluşundan AKP'nin ortaya çıkışına dek İslamcı siyasal hareketin izi sürülüyor ve AKP'nin başlıca liderleri Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül ile bu kişilerin AKP kimliğinin gelişimindeki rolü üzerinde duruluyor ve nihayet AKP hükümetinin Türkiye'nin iç politikasına yaptığı sosyopolitik etkiler ve iktidarı süresince karşılaştığı siyasi sorunlar, Kürt sorunu ve bu alandaki AKP politikaları ile Türk dış politikasının oluşturulma ve uygulama aşamalarındaki süreklilik ve değişim ele alınıyor.

YEM YAYINLARI, *Erginoğlu & Çalışlar Seçilmiş İşler 1993-2010* [çeviren Melis H. Şeyhun] (İstanbul: YEM Yayınları, 2011), 367 ss. ISBN 994-475-757-8

Türkiye'nin önde gelen mimarlık ofislerinden Erginoğlu & Çalışlar'ın 1993-2010 yılları arasında, gerçekleştirdiği projelerden derlenen bir seçki YEM Yayın tarafından kitaplaştırılarak yayımlandı. Türkçe ve İngilizce iki ayrı cilt halinde yayımlanan kitap 'Erginoğlu & Çalışlar / Seçilmiş İşler 1993-2010' ve 'Erginoğlu & Çalışlar / Selected Works 1993-2010' adını taşıyor. Erginoğlu & Çalışlar mimarlık ofisinin 1993-2010 yılları arasına tarihlenen 38 seçme projesi bu kitapta yer alıyor. Eskizler, mimari çizimler, diyaframlar, maket ve bina fotoğraflarının yanı sıra proje açıklamalarıyla birlikte hepsi ayrıntılı olarak inceleniyor. Uğur Tanyeli'nin 'Erginoğlu & Çalışlar: Metropol Mimarları' adını taşıyan metni, Haydar Karabey'in mimarlarla 'mimarlığın etrafında' gerçekleştirdiği söyleşi ve Ömer Kanıpak'ın 'yapıları üzerine' Kerem Erginoğlu ve Hasan Çalışlar ile yaptığı bir diğer söyleşi kitapta proje anlatımlarına eşlik ediyor. 1993 yılında Kerem Erginoğlu ve Hasan Çalışlar tarafından kurulan Erginoğlu & Çalışlar; mimarlık, kurumsal kimlik ve kentsel tasarım alanlarında projeler geliştiren, bununla birlikte uygulama ve kontrol hizmetleri sunan bir mimarlık ofisi. Her projeyi kendi bağlamı içinde ele alan ve o bağlama değer katacak yenilikçi mimari çözümler getirmeyi amaç edinen Erginoğlu & Çalışlar, yurt içi ve dışında farklı tür ve ölçeklerde projeler gerçekleştiriyor.

MARIANNA YERASIMOS, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Yemek Kültürü* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2011), 555 ss. ISBN 978-605-105-080-5

Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde yer alan gıda maddeleri, yemek adları, mutfak-sofra araç gereçleri ve yiyecek-iceceklerle ilgili esnaf ve mekânlara dair bilgiler 17. yüzyıl Osmanlı dünyasının ve komşularının yemek kültürü için benzersiz bir veri tabanı oluşturuyor. Evliya Çelebi elli bir yıllık yolculukları sırasında şaşırtıcı bir titizlikle tam 2.246 gıda maddesi kaydetmiş. Bunlardan 480'i meyve; 303'ü tatlı; 255'i çorba, pilav, kebab turşu vb. yemekler; 241'i içecek; 232'si et, sakatat, tavuk ve yumurta; 193'ü hamur işi ve ekmek; 170'i sebze, tahıl ve baklagiller; 140'ı balık ve deniz mahlûkları; 105'i süt ürünleri; kalan 127'si de yağ, baharat ve çerez türü gıdalar. Seyyahın olağanüstü hoş ve nüktedan üslubuyla yemeklere dair anlattıkları hem Osmanlı beslenme alışkanlıkları konusunda bildiklerimizi zenginleştirerek destekliyor, hem de bu bilgilerin bir bölümünü yeniden gözden geçirmeye, sorgulamaya ve sofraya kültürümüzü daha iyi tanımamıza yardımcı oluyor. Ayrıca bizi İstanbul'un, sarayın, yüksek rütbelilerin mutfaklarından çıkarıp 17. yüzyılın yöresel mutfakları ve 'sokak tatları' ile tanıştırıyor. İstanbul, Trabzon, Bursa, Bitlis, Belgrat, Üsküp, Yanya, Saraybosna, Şam, Kahire, Kırım mutfaklarını ve sokak satıcılarını aktarırken, 'Osmanlı mutfağı'nın sadece İstanbul saray mutfağıyla sınırlı olmadığını fısıldıyor, daha geniş bir coğrafyanın ve toplumsal kesimin mutfak anlayışıyla ilgili zengin ipuçları veriyor. Beş yıllık bir çalışmanın ürünü olan ve Evliya'nın anlattıklarının değerlendirilmesi yanı sıra seyyahın beslenmeye dair kaydettiği tüm verilerin sistematik dizinini de içeren bu kitap yemek kültürüne ve tarihine ilgi duyan herkesin faydalanabileceği bir kaynak.

FERİDUN YILMAZ, OZAN İŞLER, *İktisadî Felsefeyle Düşünmek* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 228 ss. ISBN 978-975-050-906-3

İktisat ile felsefenin ilişkisi, bir baba-oğul veya aşk-nefret hikâyesine benzetilebilir. Pek çok sosyal bilim alanında olduğu gibi iktisat da felsefeden farklı ve kendine özgü bir hayat alanı açmayı amaçlamış, tarihteki ayrışma hatlarına bakılırsa, bunu oldukça keskin bir tarzda yapmıştır. Felsefeyi spekülâtif bulmak, pozitivist referansların dışında kabul etmek ve şüphecilik ile eleştirelliği de iktisadın dışına itmek, söz konusu ayrışmayı pekiştiren popüler yargılardandır. Bu yüzden geçtiğimiz yüzyılda felsefeyi yönlendiren isimler arasında iktisatçılar anılmamışlardır. Yakın dönemde sosyal bilimleri birbirine yakınlaştıran yondeşme, iktisatla felsefe arasındaki tarihsel ilişkiyi yeniden hatırlatan gelişmelere vesile olmuştur. İktisadî düşünce tarihi konusunda uzmanlaşmış bir grup Türkiyeli akademisyenin oluşturduğu İktisadî Düşünce Girişimi bu kez iktisadî felsefeyle düşünmeyi hedefleyen bir kitapla karşımızda. Eyüp Özveren, Feridun Yılmaz, Metin Arslan, Ozan İşler, Kaan Ögüt, Ragıp Ege, Ercan Eren, Bahar Araz Takay, Gülenay Baş Dinar, Derya Güler Aydın kitaba katkıda bulunan iktisatçılar. İktisadî Felsefeyle Düşünmek, iktisatla felsefe arasındaki ilişkinin kökenlerini sorgulayan, iktisatçı felsefecileri tartışan ufuk açıcı bir başvuru kitabıdır.

BURÇIN YILMAZ, *Kültür Yapılar–Projeler Yapılar 4* (İstanbul: YEM Yayınları, 2011), 164 ss. ISBN 978-994-475-756-0

Projeler Yapılar dizisinin dördüncü kitabı Kültür Yapıları, Türkiye'den ve dünyadan önemli mimarların kültür, sanat ve kongre yapılarından oluşan bir derleme. Kitapta, son birkaç yılda, 27 mimar/mimarlık grubu tarafından Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 11 ülkenin 17 şehrinde gerçekleştirilmiş 29 kültür yapısının tasarımları sunuluyor. Kültür Yapıları, toplumları sosyal ve kültürel açıdan besleyerek geliştiren kongre, gösteri, araştırma ve gençlik merkezleri; konser, opera, tiyatro ve gösteri salonları gibi kültür yapılarını bir arada sunuyor. Bina tipolojisi, modern ve geleneksel yapı malzemesi kullanımı, modern yapım teknikleri, topografyaya uyum vb. konularda başarılı örneklerden oluşan yapılar, iç mekân tasarımları, özel çekilmiş renkli fotoğraflar, vaziyet ve kat planları, kesitler, görünüşler ile aksonometrik çizimlerin yanı sıra projeyi anlatan açıklama metinleriyle veriliyor. Kültür Yapıları; mimarlar, mühendisler, şehir plancıları, kentsel tasarımcılar, içmimarlar, peyzaj mimarları için bir başvuru kitabı olmasının yanı sıra mimarlık ve tasarım öğrencilerine de Türkiye ve dünyadan seçilmiş projeleri inceleyerek kendi tasarım çalışmalarında yararlanabilecekleri değerli bir kaynak sağlıyor.

BURÇIN YILMAZ, *Projeler Yapılar 5–Müzeler* (İstanbul: YEM Yayınları, 2011), 160 ss. ISBN 978-994-475-761-4

Projeler - Yapılar dizisinin beşinci kitabı Müzeler, Türkiye'den ve dünyadan önemli mimarların müze yapılarından oluşan bir derlemedir. Kitapta, son birkaç yılda, 25 mimar/mimarlık grubu tarafından Türkiye'nin ve dünyanın 22 ayrı noktasında gerçekleştirilmiş 28 müzenin tasarımları sunuluyor. Bu kitapta müelliflerinin izniyle yayımlanan projeler, kuşkusuz onların en iyi yapıtları olmak iddiasını taşıyor. Bazıları Yapı dergisinde de yayımlanmış olan projelerden yola çıkılarak hazırlanan Müzeler kitabı, tarihin eski dönemlerinde ve günümüzde yaratılmış bilim ve sanat ürünleri ile yeraltı ve yerüstü zenginliklerini sergileyerek hem günümüzü hem de geleceği aydınlatmayı hedefleyen bu kurumların seçkin örneklerini, arkeolojiden klasik ve çağdaş sanatlara, arıcılıktan oşinografiye, otomotivden havacılığa, denizcilikten enerjiye uzanan geniş bir perspektifte sunuyor. Bina tipolojisi, modern ve geleneksel yapı malzemesi kullanı-

mı, modern yapım teknikleri, topografyaya uyum vb. konularda başarılı örneklerden oluşan yapılar, iç mekân tasarımları, özel çekilmiş renkli fotoğraflar, vaziyet ve kat planları, kesitler, görünüşler ile aksonometrik çizimlerin yanısıra projeyi anlatan açıklama metinleriyle veriliyor. Müzeler kitabı, mimarlar, mühendisler, şehir plancıları, kentsel tasarımcılar, içmimarlar, peyzaj tasarımcıları için bir başvuru kitabı olmasının yanısıra mimarlık ve tasarım öğrencilerine de Türkiye ve dünyadan seçilmiş projeleri inceleyerek kendi tasarım çalışmalarında yararlanabilecekleri değerli bir kaynak oluşturuyor.

JULI ZEH, *Temize Havale* [çeviren Sevinç Altınçekiç] (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 192 ss. ISBN 978-975-342-826-2

Zorla güzellik olur mu? Peki zorla sağlık, temizlik, her türlü mikroptan ve tesadüften arındırılmış steril bir yaşam mümkün mü? Alman edebiyatının huzursuz ruhu Zeh bir kez daha mikropluk yapıyor: Sadece Almanya'nın değil, topyekûn Batının verdiği gıcır gıcır pozların altındaki kalın tozu kaldırmaya, 'değerleri'ni değersizleştirmeye devam ediyor. Zeh, çok fazla aşk ve çok fazla anlayış arasına sıkışıp kalmış Mia Holl gibi unutulmaz bir karakter aracılığıyla, beden deyince suların durduğu, bedenlerin sistemce sahiplenilip denetlendiği, sağlık ve selametlerine ait tasarrufların ibadete vardığı, ruhları sıkıntıdan patlatan, pek yakınımızdaki 'tertemiz' ve baskıcı bir sistemden trajikomik haberler veriyor. İrade ve vicdandan yoksun bir sistem. Bize aynı zamanda adaletin bir zanaat olduğunu, bazı tezgâhlarda el maharetiyle her seferinde tekrar dokunduğunu, uyum göstermeyenlerin temize havale edildiğini hatırlatıyor.

ASLI ZENGİN, *İktidarın Mahremiyeti* (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 144 ss. ISBN 978-975-342-833-0

Aslı Zengin kitabına temel olan araştırmanın amacını şöyle ifade ediyor: 'Seks işçiliği yapan kadınların hayatlarını anlamaya çalışma çabası, devleti, devletin aldığı şekilleri, devletin şiddetini ve bu şiddetin cisimleşerek nasıl bedenlerin, insan ilişkilerinin ve hayatların maddi ve hayali parçaları haline geldiğini görmeyi gerektiriyor. Seks işçisi kadınların hayatlarına bakmak, aslında kendi hayatlarımıza da gözlerimizi çevirerek çoğu zaman kolaylıkla gözümüzden kaçan devleti görebilmeyi de mümkün kılıyor. Yazar, 'Sesin Mahremiyeti', 'Mekânın Cinselliği: Cinselliğin Mekânları', ve 'Şiddet ve İktidarın Cinsiyeti' başlıklarını taşıyan üç bölümde aktardığı araştırmasının, seks işçilerinin feminist gündemde öncelik kazanmasına katkı sağlamasını, fuhuş üzerine yürütülecek feminist çalışmaları teşvik etmesini, bu konuyu kuşatan sessizliğin kırılmasını ümit ediyor.

SLAVOJ ŽIŽEK, *Ahir Zamanlarda Yaşarken* [çeviren Erkal Ünal] (İstanbul: Metis Yayınları, 2011), 492 ss. ISBN 978-975-342-821-7

Ahir Zamanlarda Yaşarken'de Slavoj Žižek, yeryüzünde yaşamın sona erme ihtimali anlamında kıyametin yakın olduğu, son demlerini yaşadığımız bir zamanın ruhunu anlatmaya çalışıyor. Ne bir Altın Çağ'dan uzaklaşma, yozlaşma hikâyesi anlatıp eski değerlere sıkıca tutunma çağrısında bulunuyor, ne de karanlığın ardından aydınlık günlerin geleceğine dair saf bir iyimserlik sergiliyor. İçinde yaşadığımız zamana özgü esaslı meseleleri, yani mahşerin dört atlısını saptıyor: dünyanın dört bir yanını tehdit eden ekolojik kriz, ekonomik sistemdeki dengesizlikler, biyogenetik devrimin sonuçları ve çeşitli aralıklarla patlak veren toplumsal bölünmeler. Žižek, hazır cevaplara sığınmaktansa, ortaya konan genel geçer çözümleri eleştirel bir şekilde gözden geçirip yeni ufuklara yelken açıyor.

ALENKA ZUPANČIČ, *Komedi: Sonsuzun Fiziği* [çeviren Tuncay Birkan] (İstanbul:Metis Yayınları, 2011), 216 ss. ISBN 978-975-342-819-4

Felsefecilerin 'insan'ı anlama uğraşlarını esasen trajediye odaklanarak sürdürmeleri âdettendir; bu da yarı şaka yarı ciddi, Aristoteles'in komedi hakkındaki kitabının kaybolmuş olmasına bağlanır. Hegel, Bergson, Freud ve Nietzsche gibi istisnalar dışında komedi pek de üzerinde felsefe yapmaya degecek bir faaliyet olarak görülmemiştir. Zupančič, kitabında komediye önemli bir düşünce konusu haline getirmekle kalmıyor, felsefe ve psikanalizin 'insanlık' denen kavramı oluşturan mekanizmaları anlama konusunda komediden neler öğrenebileceğini de gösteriyor.